

BULLETIN
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA
3/2025

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přinášíme Vám letošní podzimní číslo Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva, které opět obsahuje anotace vybraných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropské unie a vybraných vnitrostátních vrcholných soudů, stejně jako další aktuální zajímavosti – jako například přehled nedávných rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva proti České republice či informaci o posledním Mezinárodním newsletteru francouzského Kasačního soudu.

Mezi rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, která jsme tentokrát zařadili, patří např. rozsudek ve věci **Ilareva a ostatní proti Bulharsku**, v němž se zabýval účinností vyšetřování nenávistných projevů na internetu. V tomto případě Soud rozhodl, že vyšetřování vnitrostátních orgánů nebylo dostatečné, a shledal tak, že došlo k porušení čl. 8 ve spojení s čl. 14 Úmluvy. Bez zajímavosti není ani rozsudek ve věci **X. proti Kypru**, kde Soud zkoumal otázku porušení Úmluvy v souvislosti s nedostatečným vyšetřováním obvinění ze sexuálního násilí. Zejména vzhledem k procesním nedostatkům, zahrnujícím nedostatečné zajištění důkazů, neřešení otázky souhlasu, genderové stereotypy či reviktimizaci oběti Soud shledal, že k porušení čl. 3 a 8 Úmluvy také došlo.

Rovněž Soudní dvůr Evropské unie v nedávné době vydal řadu zajímavých rozhodnutí. Z nich jsme do tohoto čísla vybrali např. rozsudek ve věci **innogy Energie**, kde se Soudní dvůr zabýval problematikou smluvní pokuty jako zneužívajícího ujednání ve spotřebitelské smlouvě o dodávce elektřiny na dobu určitou. Dospěl přitom k závěru, že ujednání o smluvní pokutě takovouto zneužívající povahu mít může. V rozsudku ve věci **Chmieka** pak posuzoval mezinárodní příslušnost k projednání žaloby na náhradu za užívání nemovitosti bez smluvního základu. Rozhodl, že mezinárodní příslušnost soudů členského státu k jejímu projednání založit na pravidle výlučné příslušnosti podle nařízení Brusel I (bis) nelze. Je ji však možné založit na alternativním jurisdikčním pravidle ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti.

V neposlední řadě pak v tomto čísle z rozhodnutí vnitrostátních soudů naleznete hned dvě **rakouského Nejvyššího soudního dvora**. Prvním je zajímavý rozsudek týkající se spoluzavinění poškozeného cyklisty na elektrokole, který při jízdě neměl přílbu. Zde soud dospěl k závěru, že její absence představovala lehkomyšlnost, vlivem které došlo ke snížení výše přiznaného bolestného o míru spoluzavinění. V usnesení týkajícím se odpovědnosti lékaře za nedostatečné poučení pacienta s lehkou mentální retardací pak rakouský Nejvyšší soudní dvůr konstatoval, že lékař pacientku dostatečně poučil a že omezení jejích kognitivních schopností nebylo pro lékaře rozpoznatelné. Dospěl tak k závěru, že lékař postupoval v souladu s odbornými standardy a vzniklou újmu nezavinil.

Příjemné čtení Vám přeje

redakce Bulletinu

OBSAH

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

A. a B. proti Maltě	... 4
Bednarek a ostatní proti Polsku	... 6
Ilareva a ostatní proti Bulharsku	... 8
X. proti Kypru	... 10

Rozhodnutí proti České republice	... 13
---	--------

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi	... 15
---	--------

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Bervidi	... 17
Chmieka	... 19
Innogy Energie	... 21
Royal Football Club Seraing	... 23

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Norsko: Nejvyšší soud	... 25
Rakousko: Nejvyšší soudní dvůr	... 26
Rakousko: Nejvyšší soudní dvůr	... 27
Spojené království: Nejvyšší soud	... 28

Další novinky ve vztahu k vrcholným soudům

Mezinárodní newsletter francouzského Kasačního soudu č. 5	... 31
---	--------

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

Aktuální judikatura

Rozsudek ze dne 24. 6. 2025, A. a B. proti Maltě, č. 4986/24

Nestrannost soudu v kontextu předchozího právního zastoupení soudce zástupcem účastníka řízení

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se v nadepsané věci zabýval otázkou nestrannosti soudu v řízení o úpravě styku s dítětem, kde právní zástupce jedné ze stran řízení v minulosti zastupoval předsedající soudkyni. Soud shledal, že vztah mezi soudkyní a právním zástupcem protistrany skončil sedm měsíců před zahájením řízení, což byla dostatečná doba pro oslabení profesních vazeb a k vyvrácení obav z podjatosti. Vzhledem k malému počtu právníků a soudců na Maltě nelze automaticky požadovat vyloučení soudce z důvodu dřívější profesní vazby. Sporná byla i okolnost, že soudkyně podle maltského práva sama rozhodla o námitce vůči její podjatosti. Soud konstatoval, že postup, kdy soudce rozhoduje o vlastní podjatosti bez možnosti odvolání, je problematický. Nicméně v tomto konkrétním případě byly v řízeních v rámci ústavního soudnictví poskytnuty dostatečné procesní záruky pro zajištění nestrannosti. Soud proto neshledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Stěžovatel A., otec stěžovatele B., o něhož se v době podání stížnosti staral, požádal vnitrostátní soud v průběhu mediační fáze rozvodového řízení s matkou stěžovatele B. o nařízení, aby B. bydlel s ním a neměl žádný kontakt s partnerem jeho matky obviněného z drogové trestné činnosti. Vnitrostátní soud svěřil B. do péče A. a umožnil matce návštěvy dítěte ve tři stanovené pracovní dny v týdnu po dobu tří a půl hodiny a v neděli. Jejímu partnerovi bylo nařízeno, aby se těchto návštěv neúčastnil, nicméně soudce shledal, že návštěvy nemusí být pod dohledem příslušného úřadu pro péči o děti.

V následném řízení před vnitrostátními soudy se stěžovatel A. domáhal omezení návštěv matky či nařízení dohledu nad nimi, protože B. ji odmítal navštěvovat a při každé příležitosti plakal. Soudkyně neshledala dostatečné důvody pro vyhovění takovým požadavkům. V rámci tohoto řízení byla matka zastupována právním zástupcem, který v minulosti zastupoval soudkyni v jejím vlastním rozvodovém řízení. Toto právní zastoupení skončilo přibližně sedm měsíců před zahájením řízení ve věci stěžovatelů. Stěžovatel A. v průběhu řízení vznesl námitku podjatosti vůči soudkyni, kterou podložil právě vztahem právního zastoupení mezi soudkyní a právním zástupcem matky. Zároveň považoval chování soudkyně vůči jeho osobě za zaujaté např. z důvodu, že mu nesprávně připisovala slova, která neřekl. Námitka byla stejnou soudkyní zamítnuta a věc byla dále projednávána. Proti rozhodnutí o podjatosti nebylo odvolání přípustné, a proto stěžovatelé zahájili přezkum v rámci vnitrostátního ústavního soudnictví, kde však neuspěli.

Před Soudem stěžovatelé namítali porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Ve vztahu k porušení práva na spravedlivý proces byla namítána nestrannost vnitrostátního soudu jednak v tom směru, že soud v občanském soudním řízení neměl být nestranný, neboť soudkyně měla vazby na právního zástupce protistrany, jednak že soudkyně sama rozhodla o námitce podjatosti vznesené proti ní.

Soud na úvod svého posouzení připomněl obecné zásady pro přezkum nestrannosti soudu. Existence nestrannosti musí být posuzována prostřednictvím subjektivního testu, při němž je třeba zohlednit osobní přesvědčení a chování konkrétního soudce, tj. zda měl soudce v konkrétním případě nějaké osobní předsudky nebo zaujatost. Osobní nestrannost soudce musí být předpokládána, dokud není prokázán opak.¹ Dále je nutné nestrannost zhodnotit optikou objektivního testu, tj. zjištěním, zda samotný soud a jeho složení poskytují dostatečné záruky k vyloučení jakýchkoli oprávněných pochybností ohledně jeho nestrannosti. V rámci tohoto kritéria je třeba určit, zda existují, zcela nezávisle na chování soudce, ověřitelné skutečnosti, které mohou vyvolat pochybnosti o jeho nestrannosti. Objektivní test se týká především hierarchických nebo jiných vazeb mezi soudcem a dalšími účastníky řízení. V každém jednotlivém případě je proto třeba rozhodnout, zda je daný vztah takové povahy a stupně, že svědčí o nedostatečné nestrannosti soudu.² V demokratické společnosti jde totiž o důvěru, kterou musí soudy vzbuzovat u veřejnosti. Každý soudce, u něhož existuje oprávněný důvod se obávat nedostatečné nestrannosti, se proto musí vyloučit. Pro vzbuzení nezbytné důvěry u veřejnosti je třeba brát v úvahu také otázky vnitřní organizace.³ Existence vnitrostátních postupů pro zajištění nestrannosti, konkrétně pravidel upravujících vyloučení soudců, je relevantním faktorem, neboť taková pravidla projevují snahu vnitrostátního zákonodárce odstranit všechny důvodné pochybnosti o nestrannosti soudce a představují pokus o zajištění nestrannosti odstraněním příčin těchto pochybností, a slouží tak k posílení důvěry veřejnosti.

Při aplikaci výše uvedených zásad na projednávaný případ se Soud prvně soustředil na subjektivní test nestrannosti. Konstatoval, že neexistují žádné důkazy o tom, že soudkyně projevila osobní zaujatost. V druhém kroku byl aplikován objektivní test nestrannosti. Zastoupení soudkyně právním zástupcem protistrany v jejím rozvodovém řízení skončilo sedm měsíců před zahájením řízení v této věci. Soud odmítl tvrzení, že vazby plynoucí z onoho dřívějšího právního zastoupení soudkyně přetrvávají po celý život. Uplynula totiž dostatečná doba, aby se tyto vazby oslabilly a rozptýlily se jakékoli obavy z podjatosti, které by mohly existovat. Zároveň nelze přehlédnout, že Malta je malá země s menším počtem advokátů a soudců, tudíž je pravděpodobné, že k podobným situacím může docházet častěji. Podle Soudu by námitky vůči podjatosti soudce neměly být schopny paralyzovat právní systém státu. V malých jurisdikcích by příliš přísné normy mohly nepřiměřeně bránit výkonu spravedlnosti.

Pokud jde o samotný postup vyloučení, tedy že soudkyně sama rozhodla o své nepodjatosti, konstatoval Soud správnost tohoto postupu, neboť procesní vada spočívající v porušení zásady *nemo iudex in causa propria*, mohla být napravena vyšším soudem, konkrétně v rámci ústavního soudnictví. Poškozená osoba totiž měla právo podat opravný prostředek k přezkoumání věci, čehož také využila. Navzdory skutečnosti, že řízení v rámci ústavního soudnictví má spíše mimořádný charakter, lze v předmětné situaci toto řízení o přezkoumání rozhodnutí soudkyně o její vlastní podjatosti přirovnat k odvolacímu řízení.

S ohledem na výše uvedené Soud shledal, že nebyla porušena subjektivní nestrannost soudkyně a že vztah jejího předchozího právního zastoupení právním zástupcem protistrany v přezkoumávaném řízení nemohl za okolností daného případu vyvolat pochybnosti o objektivní nestrannosti soudkyně z pohledu vnějšího pozorovatele. Přestože příslušné procesní záruky pro

¹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. 5. 1989, Hauschildt proti Dánsku, č. 10486/83, bod 47. Dostupné v anglickém jazyce [zde](#).

² Rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. 4. 2015, Morice proti Francii, č. 29369/10, bod 77. Dostupné v anglickém jazyce [zde](#). Anotace v českém jazyce dostupná [zde](#).

³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 10. 1982, Piersack proti Belgii, č. 8692/79, bod 30, písm. d). Dostupné v anglickém jazyce [zde](#).

postup vyloučení soudce nejsou dle Soudu příliš uspokojivé, došlo k přezkumu nestrannosti ze strany ústavních orgánů. Z těchto důvodů Soud dospěl k závěru, že postup pro vyloučení soudkyně byl v celém svém rozsahu v souladu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Nad rámec posouzení nestrannosti Soud zkoumal soulad opatření vnitrostátních soudů s právem na rodinný život dle čl. 8 Úmluvy. Podle stěžovatelů měl vnitrostátní soud omezit B. tím, že mu nařídil trávit čas s matkou a ignoroval svou povinnost chránit ho před jejím partnerem. Soud nejprve zopakoval obecné zásady, které je zapotřebí brát v případě ochrany rodinného života v potaz. Ustálená judikatura klade na první místo nejlepší zájem dítěte, jenž musí být nadřazen všem ostatním hlediskům. V zájmu dítěte je nutné zachovat jeho vazby s rodinou, s výjimkou případů, kdy se rodina ukázala jako zvláště nevhodná a kdy by kontakt s ní představoval riziko újmy. Vnitrostátní soudy musí vzít v úvahu rizika, která výkon práv na styk s dítětem představují pro jeho fyzickou a psychickou integritu, včetně zohlednění dlouhodobých účinků případného trvalého oddělení dítěte od jeho biologické matky.

Soud shledal, že opatření byla doprovázena relevantními a dostatečnými důvody a že sledovala zájmy všech dotčených osob, zejména zájmy dítěte. Připomněl, že vnitrostátní soudy jsou v lepší pozici, aby posoudily, co je v nejlepším zájmu dítěte, a přijaly v tomto ohledu nezbytná opatření. V daném případě nebyl zcela omezen styk matky se stěžovatelem B., byly však přizpůsobeny podmínky styku s dítětem tak, aby bylo nalezeno nejvhodnější řešení. Dospěl tak k závěru, že nebyl porušen čl. 8 Úmluvy.

David Zafirelis

Rozsudek ze dne 10. 7. 2025, Bednarek a ostatní proti Polsku, č. 58207/14

Nedostatečné zohlednění homofobního motivu při posuzování násilného trestného činu

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se v předmětném rozsudku věnoval stížnosti, jejíž podstatou byla otázka dostatečnosti zohlednění homofobního motivu při posuzování násilného trestného činu. Polské soudy totiž měly útok na stěžovatele, který byl na počátku zjevně motivován jejich sexuální orientací, hodnotit takovým způsobem, jako by při něm tato okolnost nehrála roli. Soud dospěl k závěru, že i když byli útočníci potrestáni, nebylo dostatečně přihlíženo k diskriminační povaze činu, čímž došlo k porušení čl. 3 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

V projednávané věci byli tři stěžovatelé fyzicky napadeni poté, co dva z nich – tehdy tvořící stejnopohlavní pár – veřejně projevili vzájemnou náklonnost držením se za ruce. Podle skutkových zjištění vnitrostátního soudu byli konfrontováni trojicí útočníků. Jeden z nich pronesl na adresu stěžovatelů tvořících pár urážku mířenou proti jejich sexuální orientaci a prošel mezi nimi, čímž

přetřhl sevření jejich rukou. Vůči této provokaci se jeden ze stěžovatelů slovně ohradil. Na to útočník reagoval jeho fyzickým napadením. Do konfliktu se zapojili i další stěžovatelé, kteří bránili svého přítele, a útočníci, kteří se chovali agresivně. Po zásahu policejních orgánů jeden z útočníků pokračoval v urážkách směřovaných vůči sexuální orientaci stěžovatelů a vyhrožoval jim dalším fyzickým násilím. Útočníci byli za své jednání odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody a peněžitému trestu. Před Soudem stěžovatelé namítali, že vnitrostátní soudy při právním posouzení případu opomenuly zohlednit skutečnost, že útok byl motivován jejich sexuální orientací, což podle jejich názoru představovalo porušení čl. 3 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

Soud nejprve uvedl, že špatné zacházení musí dosáhnout určité míry závažnosti, aby spadalo pod čl. 3 Úmluvy. Jeho míra se liší podle okolností případu a zahrnuje nejen fyzické, ale i psychické utrpení. Dále Soud předestřel, že diskriminační zacházení může představovat ponižující zacházení podle čl. 3 Úmluvy. Zároveň musí být diskriminační projevy jako poznámky a urážky vždy považovány za přitěžující okolnost při posuzování konkrétního případu špatného zacházení ve světle čl. 3. To platí zejména pro trestné činy z nenávisti. Ve vztahu k posuzovanému případu Soud uvedl, že nejen fyzický, ale i psychický rozměr útoku dosáhl požadované míry závažnosti podle čl. 3.

K pozitivním závazkům států Soud obecně shrnul, že státy mají povinnost zajistit všem práva a povinnosti uvedené v Úmluvě a přijmout opatření určená k zajištění, že osoby spadající pod jejich pravomoc nebudou vystaveny špatnému zacházení. To zahrnuje přijetí účinných trestněprávních ustanovení odrazujících od páčání trestných činů proti osobní integritě, která jsou podpořena mechanismem vymáhání práva. Při vyšetřování musí vnitrostátní orgány podniknout všechny přiměřené kroky k odhalení možných diskriminačních motivů, jelikož stejný přístup k případům s takovými motivy a bez nich by představoval porušení čl. 14. Pokud vyšetřování vyústí v řízení před soudy, musí takové řízení jako celek splňovat požadavky čl. 3 Úmluvy. Soud již v minulosti shledal, že státy porušily své procesní závazky vyplývající z Úmluvy, pokud orgány řádně nevyšetřily, zda při útocích hrála roli diskriminace, zejména pokud vnitrostátní právo neuznávalo sexuální orientaci nebo genderovou identitu jako přitěžující okolnosti nebo motivy pro trestné činy z nenávisti, či vnitrostátní trestní předpisy neobsahovaly odkaz na diskriminaci na základě sexuální orientace nebo genderové identity v ustanovení upravujícím podněcování k nenávisti.

Ve vztahu k předmětnému případu Soud konstatoval, že v polském právním řádu trestný čin z nenávisti či diskriminace nezahrnuje jako důvod sexuální orientaci nebo pohlavní identitu. Ty nejsou považovány ani za důvod předsudku nebo přitěžující okolnost. K tomu Soud uvedl, že Polsko bylo v minulosti různými mezinárodními orgány doporučeno, aby novelizovalo trestní zákoník tak, aby reflektoval tyto důvody. Tato doporučení však Polsko nenásledovalo. Soud dále upozornil, že pokud v rámci vnitrostátního trestního práva není ve skutkové podstatě nenávistného trestného činu nebo diskriminace uvedena sexuální orientace nebo pohlavní identita, mohly by být trestné činy spáchané z homofobních pohnutek posuzovány jako běžné trestné činy, čímž by byla ignorována nenávistná povaha trestného činu. To Soud již v minulosti označil za problematické. Podle zjištění Soudu měly v posuzovaném případě vnitrostátní orgány k dispozici indicie o tom, že použití násilí proti stěžovatelům bylo zapříčiněno nebo alespoň ovlivněno předsudky útočníků ohledně sexuální orientace stěžovatelů. To vyžadovalo účinně aplikovat vnitrostátní trestněprávní mechanismy, které by umožňovaly na nastalou situaci adekvátně reagovat, stejně jako náležitě řešit otázku diskriminace, která byla motivem útoku na stěžovatele. Soud navíc zdůraznil, že závěry z jeho rozhodovací praxe by měly být v podobných případech uplatňovány vnitrostátními orgány, které se o ně mohou opírat, i když neexistuje ustanovení, které by je transponovalo do vnitrostátního práva.

Soud shrnul, že pachatelé byli souzeni a potrestáni, přičemž vnitrostátní soudy do jisté míry vzaly v potaz homofobní kontext incidentu, kdy při zjišťování skutkového stavu dospěly k závěru, že příčinou rvačky byly poznámky stěžovatelů pronesené směrem k pachatelům poté, co do nich jeden z nich vrazil z důvodu jejich sexuální orientace. Co se týče použití homofobních výrazů, soudy tento prvek nerozvedly a nevyvodily z něj žádné právní důsledky. K tomu Soud poznamenal, že nemůže nahrazovat vnitrostátní soud a nemůže tak určit, zda vnitrostátní soudy dospěly ke správnému závěru ohledně příčiny rvačky či významu použití vulgárních výrazů a dalších polehčujících a přitěžujících okolností. Uzavřel však, že útočníci nebyli obviněni ani stíháni za útok motivovaný nenávistí a při stanovení trestu nebyl zohledněn nepřátelský postoj vůči homosexuálním

osobám, čímž nebyl těmto aspektům trestného činu přikládán dostatečný význam. Nedostatečná právní úprava tak nebyla vyvážena skutečností, že by vnitrostátní soudy vzaly na vědomí homofobní rozměr událostí nebo odsoudily diskriminační postoj jednoho z pachatelů. Odpověď státu na předmětný útok proti stěžovatelům tak nebyla dostatečná k tomu, aby byla splněna jeho povinnost zajistit, aby násilné útoky motivované nepřátelstvím vůči skutečné nebo domnělé sexuální orientaci obětí nezůstaly bez přiměřené reakce. Soud tak konstatoval porušení čl. 3 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

David Anděl

Rozsudek ze dne 9. 9. 2025, Ilareva a ostatní proti Bulharsku, č. 24729/17

Zdroj

Účinnost vyšetřování nenávistných projevů v digitálním prostředí

Úplné znění rozhodnutí

Evropský soud pro lidská práva se zabýval případem, kdy byli stěžovatelé oběťmi verbálních útoků, včetně výhrůžek smrti, učiněných online přes sociální síť z důvodu jejich aktivit spojených s neziskovými organizacemi a ochranou lidských práv. Navzdory podané stížnosti bylo trestní řízení v této věci opakovaně přerušeno kvůli nemožnosti identifikovat pachatele, přičemž vnitrostátní orgány se odvolávaly na právní omezení při získávání digitálních důkazů a další procesní omezení. Soud konstatoval, že vyšetřování nebylo vedeno dostatečně efektivně, a kritizoval nedostatečné zapojení poškozených do řízení, čímž došlo k porušení čl. 8 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

Stěžovatelé, kteří byli spjati s neziskovými organizacemi zabývajícími se ochranou lidských práv, včetně práv uprchlíků, byli oběťmi verbálních útoků učiněných online přes sociální síť. Na ní totiž jeden z jejich uživatelů sdílel odkaz na článek týkající se nominace jednoho ze stěžovatelů na ocenění „Osobnost roku“ jedné z neziskových organizací, pod kterým bylo různými uživateli přidáno množství útočných komentářů vůči stěžovatelům. Stejný uživatel též den sdílel odkaz na rozhovor s dalším ze stěžovatelů, ke kterému přidal nenávistný popis, přičemž se u něj opět objevily agresivní komentáře, včetně výhrůžek smrti. Tentýž uživatel dále uveřejnil koláž obrázků zachycujících všechny tři stěžovatele, kterou znovu doprovázely obdobné nenávistné komentáře. Jednomu ze stěžovatelů bylo dokonce vyhrožováno prostřednictvím soukromých zpráv.

Stěžovatelé podali podnět státnímu zastupitelství, které zahájilo trestní stíhání pro trestný čin nenávistných projevů. To bylo přerušeno, neboť pachatelé nebyli identifikováni – na sociální síti užívali pseudonymy či běžná jména a státní zastupitelství bylo toho názoru, že nebylo schopno získat potřebná data o jejich internetové aktivitě. Rozhodnutí o přerušení nebylo stěžovatelům doručeno a jejich žádost z pozice poškozených o jeho vydání byla odmítnuta s odůvodněním, že u daného trestného činu poškození nefigurují. Stěžovatelé se bránili před nadřízeným státním zástupcem, který zjistil, že vyšetřování se týkalo pouze jednoho trestného činu, ačkoliv jich podnět obsahoval více. Přestože bylo podle něj rozhodnutí ve vztahu k většině trestných činů správné, konstatoval, že mohlo dojít ke spáchání trestného činu vyhrožování, vyšetřování tak mělo pokračovat

a rozhodnutí mělo být řádně odůvodněno ve vztahu ke všem tvrzeným trestným činům. Rozhodnutí o přerušení řízení bylo proto zrušeno.

Nižší státní zastupitelství následně vyslechlo jednoho z podezřelých, druhého se nepodařilo dohledat kvůli dlouhodobému pobytu v zahraničí. Výslech nevedl k objasnění, zda podezřelý spáchal předmětný trestný čin, a přístup k datům o internetové aktivitě nebylo podle státního zastupitelství možné získat v souladu se zákonem. Vyšetřování tak bylo opět přerušeno, neboť pachatelé nebyli identifikováni a výroky nebyly shledány jako dostatečně závažné pro kvalifikaci jako vyhrožování. Po další stížnosti nadřízenému státnímu zastupitelství bylo rozhodnutí v rozsahu týkajícím se trestného činu vyhrožování zrušeno, jelikož mělo nižší státní zastupitelství buď výslovně odmítnout zahájit trestní stíhání, nebo jej zastavit v okamžiku, kdy dospělo k závěru, že ke spáchání trestného činu nedošlo. Řízení tak bylo následně nižším státním zastupitelstvím zastaveno. Opravné prostředky proti tomuto rozhodnutí nebyly úspěšné. Stěžovatelé pro doplnění uvedli, že obtěžování pokračovalo, přičemž jeden z nich byl fyzicky napaden.

Před Soudem stěžovatelé namítali, že vnitrostátní orgány účinně nevyšetřily jejich podněty, čímž mělo dojít k porušení jejich práva podle čl. 3 a 8 Úmluvy, a to samostatně nebo ve spojení s čl. 13 a 14 Úmluvy. Soud se rozhodl jejich stížnost posuzovat podle čl. 8 a 14 Úmluvy.

Soud nejprve obecně zopakoval, že podle čl. 8 se pro odrazení od závažných činů proti soukromému životu vyžadují účinná trestněprávní ustanovení a jejich uplatňování prostřednictvím účinného vyšetřování a stíhání. Uvedl také, že součástí povinností vnitrostátních orgánů je vyšetřovat rasistický rozměr násilných činů či obtěžování, i pokud nedosahují intenzity podle čl. 2 a 3 Úmluvy, jestliže osoba věrohodně tvrdí, že jim byla vystavena.

Při posouzení předmětného případu Soud shrnul, že podle vnitrostátní právní úpravy a praxe většina z vyšetřovaných trestných činů nepředpokládala existenci poškozeného. Stěžovatelé, přestože byli těmito činy dotčeni, neměli právo napadnout relevantní procesní rozhodnutí během vyšetřování. Podle Soudu sice poškození nemusí automaticky mít právo na přístup k vyšetřování, musí však být do řízení zapojeni v míře nezbytné k ochraně jejich oprávněných zájmů. Možnost napadnout procesní rozhodnutí, která jsou rozhodující pro průběh řízení, se podle Soudu jeví jako zásadní pro zajištění účinné účasti poškozených.

Soud se dále zaměřil na to, zda bylo vyšetřování účinné. Takové vyšetřování by mělo vést k odhalení skutkového stavu a identifikaci a potrestání pachatelů, přičemž zásadní není výsledek, ale použité prostředky. K předmětnému řízení Soud poznamenal, že vnitrostátní orgány se dopustily několika nedostatků, které zpochybnily celkovou účinnost vyšetřování. Postup vnitrostátních orgánů šlo podle něj shrnout jako vydávání převážně procesních rozhodnutí o stížnostech stěžovatelů, aniž by byly učiněny jakékoli přesvědčivé snahy o vyšetření dané věci. Co se týče postavení stěžovatelů, vnitrostátní orgány soustavně uváděly, že nemají postavení potřebné k napadení rozhodnutí o přerušení vyšetřování, protože u předmětných trestných činů neexistovali poškození. Takový postup nebyl podle Soudu slučitelný s požadavkem o jejich efektivním zapojení do vyšetřování. V reakci na stížnost stěžovatelů došlo k zahájení trestního stíhání, avšak rozsah vyšetřování byl zbytečně uměle omezen, jelikož byl vyšetřován pouze jeden z tvrzených trestných činů. V rámci rozhodnutí o zahájení trestního stíhání nebylo uvedeno žádné vyjádření k výhrůžkám smrti, na jejichž obdržení stěžovatelé poukazovali. Ty nebyly vyšetřeny ani poté, co bylo zrušeno rozhodnutí o přerušení řízení z důvodu, že nebylo vynaloženo dostatečné úsilí k vyšetření všech namítaných trestných činů. Státní zástupci také opakovaně poukazovali na obtíže při identifikaci pachatelů a domnívali se, že v podstatě nemohou vyšetřování provádět. Při tom odkazovali na platné vnitrostátní předpisy. Soud však neshledal, že by dotčené právní předpisy objektivně bránily vnitrostátním orgánům v plnění jejich povinností vyplývajících z Úmluvy.

K povaze vyjádření na adresu stěžovatelů Soud konstatoval, že v předmětných příspěvcích byly vyjádřeny závažné projevy nenávisti, které byly rychle a opakovaně sdíleny a dostaly se ke stěžovatelům. Zároveň se nejednalo o pouhá nesouhlasná vyjádření, jelikož byla explicitní a násilné povahy, jasně je identifikovala a obsahovala i jejich pracovní adresy. Skutečnost, že byla anonymní, ještě posílila z nich vyvolaný strach. K tomu, že byla učiněna na internetu, Soud uvedl, že z důvodu povahy

internetu coby silné platformy pro výměnu názorů a informací, která představuje riziko zásahu do lidských práv, se povinnosti států v této oblasti vztahují stejně na online prostředí jako na offline prostředí. Tato situace podle Soudu vyvolala veřejný zájem na trestním stíhání, který vyžadoval odpovídající reakci ze strany vnitrostátních orgánů. Pro doplnění připomněl, že k posuzovaným činům došlo v době zvýšeného společenského napětí z důvodu opakovaných veřejných nenávistných projevů a že jeden ze stěžovatelů byl v souvislosti se zmíněnými událostmi krátce poté, co se v televizi vyjádřil proti nenávistným projevům namířeným proti přistěhovalcům, fyzicky napaden.

Na závěr se Soud věnoval shromažďování informací o digitální aktivitě související s dotčenými příspěvky. Poukázal na to, že se vnitrostátní orgány nepokusily shromáždit další relevantní údaje, přičemž existovala rozhodnutí vnitrostátních soudů, ve kterých došlo v podobných případech k potrestání. Navíc poukázal na existenci dalších metod, které mohly sloužit k odhalení identity autorů příspěvků na internetu, avšak nebyly využity. Vnitrostátní orgány mohly také požadovat údaje po samotné sociální síti, což neučinily. Nedošlo ani ke shromáždění důkazů ze zařízení svědků nebo podezřelých. Poukázal také na nedostatky při výslechu jednoho z podezřelých či na neochotu žádat o mezinárodní spolupráci při vyšetřování zapojení druhého z nich.

Po posouzení výše uvedeného Soud dospěl k závěru, že takový postup nemohl vést k objasnění skutkového stavu věci a nepředstavoval dostatečnou reakci na podněty stěžovatelů, kterým tak nebyla poskytnuta náležitá ochrana jejich práva na osobní integritu. Došlo tedy k porušení čl. 8 ve spojení s čl. 14 Úmluvy.

David Anděl

Rozsudek ze dne 27. 2. 2025, X. proti Kypru, č. 40733/22

Porušení Úmluvy v souvislosti s nedostatečným vyšetřením a stíháním obvinění ze sexuálního násilí

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva konstatoval porušení čl. 3 a 8 Úmluvy v případě osmnáctileté stěžovatelky, která byla během dovolené na Kypru údajně hromadně znásilněna. Navzdory počátečnímu vyšetřování došlo k jeho předčasnému ukončení, k trestnímu stíhání samotné stěžovatelky za křivé obvinění a k jejímu odsouzení, které bylo později zrušeno. Soud shledal závažné procesní nedostatky, včetně nedostatečného zajištění důkazů, ignorování otázky souhlasu, genderových stereotypů a reviktimizace oběti.

V červenci 2019 se stěžovatelka seznámila během dovolené na Kypru s S. Y., který byl ubytován ve stejném hotelu pro mladé jako ona. Stěžovatelka vypověděla, že s ním měla dvakrát konsenzuální sexuální styk, během kterého je pokaždé rušili přátelé

S. Y., kteří chodili do jeho pokoje a snažili se je natáčet. Dne 17. 7. 2019 se chování S. Y. změnilo, načež stěžovatelku i přes její protesty přinutil k sexuálnímu styku. Poté zavolal do svého pokoje asi 12 přátel, kteří stěžovatelku hromadně znásilnili, zatímco S. Y. jí svými koleny znehybňoval ramena. Stěžovatelce se posléze podařilo utéct.

Poté, co hotelový lékař o události uvědomil policii, byla stěžovatelka převezena do nemocnice, kde byla vyšetřena. Byly jí odebrány vzorky moči a krve a dále provedeny stěry. Policie se stěžovatelkou sepsala dvě výpovědi. Bylo zadrženo 12 podezřelých, jimž byly odebrány vzorky DNA. Policie prohlédla též pokoj S. Y., kde bylo nalezeno 13 otevřených obalů od kondomů a 5 použitých kondomů. Byly též pořízeny fotografie pokoje a odvezeno povlečení k analýze. Pět podezřelých bylo propuštěno bez obvinění, zbylých sedm bylo ponecháno ve vazbě.

O deset dní později vyslechla policie stěžovatelku znovu za účelem odstranění rozporů v jejích předchozích vyjádřeních. Stěžovatelka byla vyslýchána více než šest hodin s pouze dvěma krátkými přestávkami. V pozdních nočních hodinách následujícího dne podepsala prohlášení o zpětvzetí, v němž uvedla, že její výpověď byla nepravdivá, že nebyla znásilněna a že s událostmi té noci souhlasila. Hned vzápětí byla obviněna z trestného činu křivého obvinění a vzata do vazby. Později toho dne vypracoval hlavní vyšetřovatel zprávu, ve které uvedl své připomínky ke shromážděným důkazům a konstatoval, že stěžovatelka zkreslila fakta a obvinění si vymyslela. Navrhl, aby byl případ klasifikován jako nepodložený. Sedm podezřelých, kteří byli stále ve vazbě, bylo propuštěno.

V lednu 2020 byla stěžovatelka odsouzena k čtyřměsíčnímu trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem na tři roky. Proti rozhodnutí podala odvolání, načež kyperský Nejvyšší soud její odsouzení zrušil a zprostil ji, když shledal, že zpětvzetí nebylo učiněno za dodržení nezbytných záruk. V březnu 2022 státní zastupitelství znovu přezkoumalo rozhodnutí o zastavení vyšetřování. Přezkum byl proveden, jako by stěžovatelka svá prohlášení o tom, že byla znásilněna, nevzala zpět. Státní zastupitelství nicméně dospělo k závěru případ znovu neotevírat.

Stěžovatelka se tak rozhodla obrátit na Soud, přičemž ve své stížnosti s odkazem na čl. 3 a 8 Úmluvy namítala, že vnitrostátní orgány nesplnily své pozitivní závazky účinně vyšetřit a stíhat znásilnění, jehož se stala obětí.

Soud úvodem konstatoval, že Kypr disponuje legislativním rámcem na ochranu práv obětí sexuálního násilí. Vnitrostátní předpisy kriminalizují znásilnění s přímým odkazem na absenci souhlasu a existují i další předpisy týkající se práv, podpory a ochrany obětí. Dále uvedl, že policie zahájila vyšetřování stěžovatelčina obvinění ze znásilnění bez zbytečného odkladu, rychle vypátrala podezřelého, zadržela je, odebrala vzorky DNA a další důkazy a bez prodlení vyslechla svědky.

Věc byla nicméně poznamenána řadou nedostatků ze strany vyšetřovacích orgánů, státního zastupitelství a soudu prvního stupně. Jádrem případu bylo příliš ukvapené ukončení vyšetřování stěžovatelčina obvinění ze znásilnění, které bylo vyvoláno jejím zpětvzetím původních tvrzení a okamžitým zahájením trestního stíhání samotné stěžovatelky, které vyvrcholilo jejím odsouzením za křivé obvinění. Při následném zrušení tohoto rozsudku kyperský Nejvyšší soud identifikoval některé nedostatky ve vyšetřování a v posouzení soudu prvního stupně.

Ačkoli tento rozsudek znamenal uznání nedostatků v počáteční fázi vyšetřování a nedostatečné důkladnosti, stěžovatelka dle Soudu neztratila status oběti ve smyslu čl. 34 Úmluvy. Závěry kyperského Nejvyššího soudu totiž nemohly splnit požadavek účinného vyšetřování, když počáteční nedostatky měly dopad na účinnost vyšetřování jako celku. Navíc, navzdory těmto zjištěním, státní zastupitelství při přezkoumání rozhodnutí o zastavení vyšetřování ve svém posouzení přístup, který zaujal jak hlavní vyšetřovatel, tak soud prvního stupně, potvrdilo.

Soud zopakoval, že vnitrostátní orgány jsou povinny přijmout veškerá rozumná opatření k zajištění všech dostupných důkazů o incidentu, který vyšetřují. Bylo tak na nich, aby prošetřily všechny skutečnosti a rozhodly na základě všech souvislostí. V projednávané věci Soud konstatoval řadu nedostatků ve vyšetřování jako nezajištění dostatečných forenzních důkazů a svědeckých výpovědí. Zvláštní váhu přikládal tomu, že vnitrostátní orgány neprověřily otázku existence souhlasu. Upozornil,

že přehledly skutečnost, že stěžovatelka byla pod vlivem alkoholu a že v moči měla stopy kokainu, což mohlo ovlivnit její schopnost dát souhlas. Nezohlednily též: její výslovný nesouhlas s návrhem, aby měla sex s některými z podezřelých; že alespoň jeden z podezřelých se cítil být stěžovatelkou uražen; skutečnost, že podezřelí již v minulosti projeví malou úctu k právu stěžovatelky mít soukromí; a že i přes výslovnou výzvu k opuštění místnosti trvali na vstupu do ní. Kromě toho se zdá, že nebylo prošetřeno, jaké kroky podezřelí podnikli, aby se ujistili, že stěžovatelka daného dne se sexuálním stykem souhlasila, ačkoli existovala svědectví, že někteří z podezřelých doufali a očekávali, že budou mít se stěžovatelkou pohlavní styk.

Kromě toho policie i vyšetřovatel přijali výpovědi podezřelých, že ke znásilnění nedošlo, jako pravdivé, a to navzdory tomu, že: existovalo svědectví, že S. Y. řekl, že zařídí, aby jeho přátelé měli se stěžovatelkou sex; někteří podezřelí vyjádřili svůj záměr mít v předemtný den se stěžovatelkou sex; byla nalezena krev na kondomu a ve stěžovatelčině vagíně; na těle stěžovatelky byly modřiny a na těle S. Y. škrábance; mezi stěžovatelkou a většinou podezřelých neexistoval žádný předchozí vztah. Vnitrostátní orgány též nezohlednily stěžovatelčino chování po incidentu a nereagovaly na nesrovnalosti ve výpovědích podezřelých.

Soud dále podotkl, že neochota vnitrostátních orgánů pokračovat ve vyšetřování nebo zahájit trestní řízení se zdá být založena na sexuální svobodě a chování stěžovatelky. Její důvěryhodnost byla posuzována na základě předsudků založených na genderových stereotypích a postojích obviňujících oběti. Protože se údajně již dříve účastnila skupinových sexuálních aktivit, bylo zřejmě považováno za samozřejmé, že by se v den údajného znásilnění neodmítla takových aktivit účastnit. V této souvislosti Soud zdůraznil, že okolnosti týkající se chování nebo osobnosti oběti nemohou zbavit vnitrostátní orgány povinnosti provést účinné vyšetřování.

Soud dále poukázal na selektivní a nekonzistentní přístup k posuzování důkazů. Zatímco rozhodnutí hlavního vyšetřovatele o zastavení vyšetřování a státního zastupitelství o jeho neobnovení byla do značné míry založena na údajných nesrovnalostech ve stěžovatelčiných výpovědích, nezohlednila okolnosti, za kterých byly tyto výpovědi učiněny, ani psychologický dopad, který na stěžovatelku v té době mohlo údajné znásilnění mít. Opominuta byla i skutečnost, že stěžovatelka mohla stále být pod vlivem alkoholu, kokainu nebo sedativ na uklidnění. Také nebylo zřejmé, zda měla stěžovatelka mezi údajným znásilněním a svou první a druhou výpovědí čas na spánek nebo odpočinek.

Stěžovatelka, které v předemtné době bylo 18 let a nacházela se sama v cizí zemi, byla odeslána k psychologovi až dva dny po údajném znásilnění. Ačkoli její první dvě výpovědi zaznamenala policistka, stalo se tak bez přítomnosti právníka, psychologa nebo pracovníka sociálních služeb. Po šesti hodinách vyšetřování stěžovatelka svá obvinění vzala zpět ve velmi pozdních nočních hodinách. Za těchto okolností měla její argumentace, že ke zpětvzetí vedly dlouhé a opakované výslechy, svou váhu. Výše uvedené skutečnosti spolu s četnými výslechy, kterým byla stěžovatelka podrobena a při nichž musela opakovaně vypovídat, rovněž svědčily o její reviktimizaci.

Soud konstatoval, že v daném případě se projeví určité předsudky vůči ženám na Kypru, které bránily účinné ochraně práv stěžovatelky jako oběti genderově podmíněného násilí a které, pokud nebudou odstraněny, mohou vést k beztrestnosti a podkopat důvěru obětí v trestní soudnictví, a to i přes existenci uspokojivého legislativního rámce. Uzavřel tak, že s ohledem na četné nedostatky reakce vnitrostátních orgánů na stěžovatelčino obvinění ze znásilnění nebyla splněna povinnost státu uplatnit příslušná trestní ustanovení v praxi prostřednictvím účinného vyšetřování a stíhání. Konstatoval tak porušení čl. 3 a 8 Úmluvy.

Anna Čermáková

Rozhodnutí proti České republice

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva pravidelně připravuje anotace vybraných rozhodnutí Soudů, přičemž v některých případech zajišťuje také jejich překlady. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na internetových stránkách Mezi-soudy (<https://mezisoudy.cz>), které představují platformu zaměřenou na vývoj mezinárodního práva lidských práv. Anotace jsou zpracovávány kanceláří vládního zmocněnce ve spolupráci s oddělením analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu i analytickými útvary Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí. Níže představujeme výběr rozhodnutí vydaných za poslední období proti České republice, jejichž anotace (případně překlady) již byly na uvedených stránkách zveřejněny.

Jedním z těchto případů bylo **rozhodnutí ze dne 3. 6. 2025, Bouša proti České republice, č. 34067/23**, v němž se Soud zabýval stížností stěžovatele, který namítal porušení svého práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy. Konkrétně tvrdil, že řízení před vnitrostátními soudy nebylo vedeno nestranně, jelikož senát krajského soudu, který jej odsoudil, předtím schválil dohodu o vině a trestu jeho spoluobžalovaného, v níž byl stěžovatel jmenovitě uveden. Dále namítal porušení presumpce nevinu a nedostatek kontradiktornosti, zejména s ohledem na klíčovou svědeckou výpověď spoluobžalovaného, která podle něj měla být procesně nepoužitelná. Soud však po důkladném posouzení všech okolností dospěl k závěru, že k porušení čl. 6 Úmluvy nedošlo. Zdůraznil, že jmenovité uvedení stěžovatele v rozsudku o dohodě spoluobžalovaného bylo nezbytné pro popis skutkového děje, nikoli pro konstatování jeho viny, a že se soud zdržel jakýchkoli právních závěrů o jeho odpovědnosti. Dále konstatoval, že stěžovatel měl možnost se k důkazům vyjádřit, byl zastoupen advokátem a jeho odsouzení bylo podloženo více důkazy, nejen výpovědí spoluobžalovaného. Soud uzavřel, že námitky byly zjevně neopodstatněné, a stížnost odmítl.

Na otázku spravedlivého trestního řízení Soud navázal **rozhodnutím ze dne 10. 7. 2025, Kramný proti České republice, č. 6772/25**, v němž se zabýval stížností muže pravomocně odsouzeného za dvojnásobnou vraždu manželky a dcery. Stěžovatel namítal, že zamítnutím jeho žádosti o obnovu trestního řízení došlo k porušení jeho práv chráněných čl. 6 a 13 Úmluvy, zejména s ohledem na nové znalecké posudky a další důkazy, které podle něj zpochybňovaly původní rozhodnutí. Soud však připomněl, že Úmluva nezaručuje právo na obnovu řízení a že trestní větev čl. 6 se vztahuje pouze na osoby obviněné z trestného činu, nikoli na osoby již pravomocně odsouzené. V daném případě nebyly předloženy nové skutečnosti, které by mohly vést k přezkumu původního rozhodnutí, a vnitrostátní soudy postupovaly v souladu s právem. Soud rovněž konstatoval, že přezkum v rámci obnovy řízení nemá být zaměřován s odvoláním a má sloužit pouze k nápravě zjevných nespravedlností, což v tomto případě nenastalo. Námitky stěžovatele proto odmítl jako zjevně neopodstatněné a stížnost prohlásil za neslučitelnou *ratione materiae* s čl. 6 Úmluvy; námitku podle čl. 13 odmítl rovněž, neboť nebyla spojena s porušením jiného ustanovení Úmluvy.

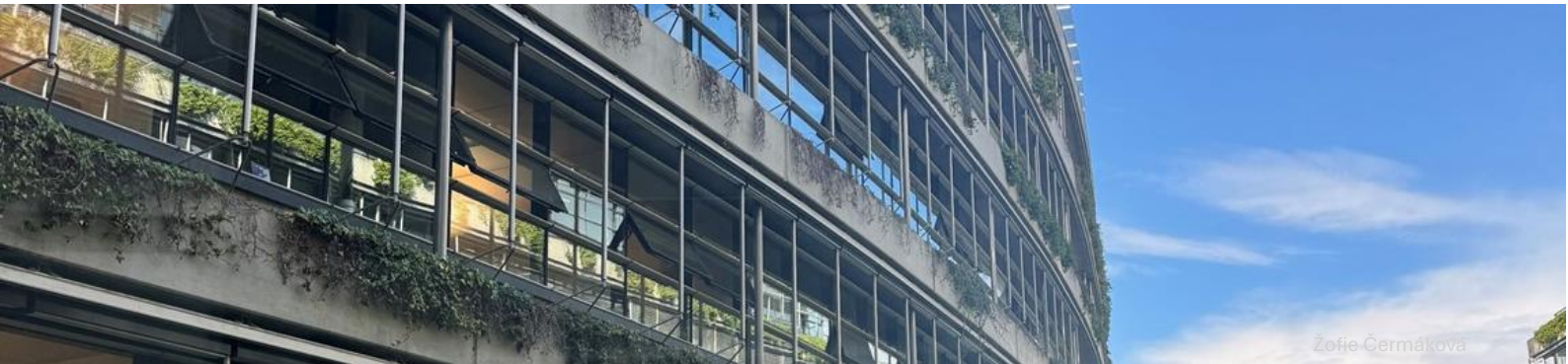
Dalším případem, o kterém Soud rozhodnul, pak byl **rozsudek ze dne 11. 9. 2025, Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství proti České republice, č. 15440/22**, v němž stěžovatelka – církevní právnická osoba – namítala, že její ústavní stížnost nebyla projednána v souladu s novou judikaturou Ústavního soudu, která se ustálila počátkem roku 2021

a vyžadovala důkladné posouzení účinnosti konfiskace majetku před únorem 1948. Čtvrtý senát Ústavního soudu však tuto judikaturu ignoroval, aniž by vysvětlil důvody svého odlišného postupu, a nevyužil mechanismus předložení věci plénu podle § 23 zákona o Ústavním soudu, přestože jiné senáty rozhodovaly obdobné případy odlišně. Soud připomněl, že vývoj judikatury je přípustný, ale odchylky od ustálené praxe musí být řádně odůvodněny, jinak dochází k narušení právní jistoty a důvěry veřejnosti v soudní rozhodování. Vzhledem k tomu, že vnitrostátní orgány v tomto případě selhaly v zajištění konzistence rozhodovací praxe, Soud shledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

redakce Bulletinu

Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi

Zofie Čermáková

V květnu vyšlo letošní třetí číslo Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi. I toto číslo obsahuje překlady vybraných částí rozhodnutí s autorskými komentáři a je k dispozici na internetových stránkách <https://eslp.nsoud.cz>. V tomto vydání byly zařazeny čtyři rozsudky, které se zaměřily na účinné vyšetřování obchodování s lidmi; posuzování nelidského a ponižujícího zacházení v případě, že oběť není dostatečně právně způsobilá; otázku ochrany osobnosti, pokud se jedná o obec; či na právo na respektování soukromého života, tentokrát v případě vyšetřování neoprávněného zveřejnění intimních fotografií.

V prvním **rozsudku ze dne 24. 10. 2024, B. B. proti Slovensku, č. 48587/21**, měl Soud příležitost posoudit požadavky na účinné vyšetřování v případě obchodování s lidmi v kontextu pozitivního závazku plynoucího z čl. 4 Úmluvy. Stěžovatelka v tomto případě vykonávala prostituci ve Spojeném království, kde byla fyzicky i psychicky zneužívána, a po návratu na Slovensko se zapojila do programu na podporu obětí obchodování s lidmi. Z tohoto programu však byla vyloučena z důvodu, že její někdejší „zprostředkovatel“ byl obviněn z kuplířství, a nikoliv z obchodování s lidmi. Soud zde dovedl, že slovenské orgány své pozitivní závazky podle čl. 4 Úmluvy nesplnily.

V **rozsudku ze dne 19. 11. 2024, Cliepa a Grosu proti Moldavsku, č. 39468/17**, byla Soudu předestřena otázka možnosti odložit případ týkající se nelidského a ponižujícího zacházení pouze pro nedostatečnou právní způsobilost domnělé oběti. Konkrétně se zde jednalo o životní podmínky osob s mentálním postižením během jejich opakovaných, krátkodobých a formálně dobrovolných hospitalizací v psychiatrické nemocnici. V tomto případě Soud dospěl k závěru nejen o porušení procesní složky čl. 3 Úmluvy, ale s ohledem na délku hospitalizace, nedostatečnost podmínek stěžovatelů a jejich zranitelnost i k porušení čl. 3 Úmluvy, pokud se jednalo o materiální podmínky jejich hospitalizace. V neposlední řadě shledal i porušení čl. 14 ve spojení s čl. 3 Úmluvy, a to z důvodu diskriminace osob s mentálním postižením.

Rozsudek ze dne 16. 5. 2024, Mária Somogyi proti Maďarsku, č. 15076/17, se týkal zejména otázky, zda řízení na ochranu osobnosti zahájené obcí sledovalo legitimní cíl. V daném případě stěžovatelka na svém facebookovém profilu sdílela příspěvek třetí osoby, který kritizoval převod památkově významné budovy z majetku obce do soukromých rukou a vyzýval obyvatele města k účasti na demonstraci. Obec na stěžovatelku podala civilní žalobu na ochranu osobnosti pro šíření nepravdivých informací a poškození její pověsti, se kterou uspěla. Stěžovatelka se však domnívala, že tím bylo porušeno její právo na svobodu projevu. Soud dospěl k závěru, že civilní řízení na ochranu osobnosti vedené proti stěžovateli nesledovalo žádný z legitimních cílů podle Úmluvy, a porušení jejího čl. 10 proto konstatoval.

Konečně v **rozsudku ze dne 3. 12. 2024, M. Ș. D. proti Rumunsku, č. 28935/21**, Soud posuzoval problematiku práva na respektování soukromého života v kontextu zveřejnění intimních fotografií stěžovatelky jejím bývalým partnerem, který tak učinil z důvodu pomsty. Stěžovatelka v reakci na uvedené podala proti pachateli trestní oznámení včetně důkazů, při vyšetřování však došlo k zásadním průtahům a vadám, ačkoliv se pachatel sám přiznal. Soud v tomto případě rozhodl, že

z důvodu nedostatečného právního rámce a způsobu, kterým bylo se stěžovatelčím případem naloženo, vnitrostátní orgány nesplnily pozitivní závazky plynoucí z čl. 8 Úmluvy, a došlo tak k jeho porušení.

V případě Vašeho zájmu o odebrání nových čísel Výběru rozhodnutí ESLP pro justiční praxi se můžete k odběru přihlásit na e-mailové adrese oasp@nsoud.cz.

redakce Bulletinu

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE

Aktuální judikatura

Rozsudek ze dne 11. 9. 2025, Bervidi, C-38/24

Nepřímá diskriminace zaměstnankyně pečující o své zdravotně postižené dítě

Úplné znění rozhodnutí

V posuzovaném případě se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda zaměstnanec, který pečuje o zdravotně postižené dítě, může být chráněn před nepřímou diskriminací na pracovišti stejně jako osoba se zdravotním postižením. Soudní dvůr potvrdil, že zákaz diskriminace se vztahuje i na osoby, které nejsou samy zdravotně postižené, ale pečují o takto postiženého rodinného příslušníka, a že zaměstnavatel je povinen poskytnout přiměřené úpravy pracovních podmínek, pokud to konkrétní situace vyžaduje.

Italské soudy řešily spor mezi zaměstnavatelem a zaměstnankyní, která pečovala o svého nezletilého syna s těžkým zdravotním postižením a úplnou invaliditou, jenž musel dodržovat program zdravotní péče v pevně stanovených odpoledních hodinách. Zaměstnankyně po zaměstnavateli opakovaně požadovala přidělení na pracovní místo s pevným rozvržením pracovní doby, případně vyžadující nižší kvalifikaci, které by jí umožnilo péči o syna. Zaměstnavatel těmto požadavkům nevyhověl, ale přiznal jí alespoň dočasnou úpravu pracovních podmínek. Zaměstnankyně se však před soudy domáhala především toho, aby jí bylo vyhověno trvale a s rozložením pracovní doby pouze na dopolední směny. Spor dospěl až k italskému Nejvyššímu kasačnímu soudu, který Soudnímu dvoru položil dvě předběžné otázky.

V první se tázal, zda má být unijní právo, zejména směrnice 2000/78⁴ (dále jen „Směrnice“) ve spojení s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením⁵ (dále jen „Úmluva OSN“), vykládáno tak, že osoba pečující o rodinného příslušníka, kterým je těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, která podle svého tvrzení byla kvůli této skutečnosti obětí nepřímé diskriminace na pracovišti, je oprávněna se u soudu domáhat stejné ochrany před diskriminací, jakou by měla samotná osoba se zdravotním postižením v pozici zaměstnance. Jinými slovy, zda se na osobu pečující o zdravotně postiženou osobu vztahuje zákaz nepřímé diskriminace na základě zdravotního postižení z důvodu této péče.

⁴ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání. Dostupné [zde](#).

⁵ Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením, která byla uzavřena v New Yorku dne 13. prosince 2006 a schválena jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2010/48/ES ze dne 26. listopadu 2009. Dostupné [zde](#).

Soudní dvůr k tomu uvedl, že z obsahu a účelu uváděné Směrnice vyplývá, že jejím cílem je vytvořit zajištění rovného zacházení v zaměstnání pro každého tím, že poskytuje účinnou ochranu před diskriminací na základě důvodů vymezených v čl. 1 této Směrnice, tedy i zdravotního postižení. Vztahuje se na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, zejména pokud jde o podmínky přístupu k zaměstnání, podmínky zaměstnání a pracovní podmínky. Nepřímá diskriminace zaměstnankyně v předestřené situaci podle předkládacího rozhodnutí vyplývá z neupravení jejích pracovních podmínek, tudíž spadá do působnosti této Směrnice. Soudní dvůr dále připomněl, že bylo při posouzení této otázky potřeba zohlednit obecnou zásadu zákazu diskriminace, stejně jako práva dítěte a práva osob se zdravotním postižením.

K samotnému posouzení otázky Soudní dvůr nejprve uvedl, že Směrnice obsahuje zákaz přímé diskriminace z důvodu vztahu s jinou osobou na základě zdravotního postižení, který se neomezuje pouze na osoby, které jsou samy zdravotně postiženy. Nepříznivé zacházení zaměstnavatele se zaměstnancem je totiž v rozporu s tímto zákazem už tehdy, kdy se zakládá na zdravotním postižení jeho dítěte. Zobecnil, že zásada rovného zacházení zakotvená ve Směrnici nemůže být vykládána restriktivně. Cíle Směrnice stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací v zaměstnání a vytvořit stejné výchozí podmínky co se týče rovnosti v zaměstnání by podle něj navíc byly ohroženy, pokud by se zákaz přímé diskriminace neuplatnil na situace obdobné té posuzované.

K otázce nepřímé diskriminace na základě vztahu s osobou se zdravotním postižením obecně uvedl, že zásadou rovného zacházení se rozumí neexistence jakékoliv diskriminace, tedy i nepřímé. To je ostatně v souladu s cílem Směrnice bojovat proti všem formám diskriminace, jak vyplývá z bodu 12 jejího odůvodnění, podle kterého musí být zakázána jakákoli přímá nebo nepřímá diskriminace na základě zdravotního postižení. Stejně tak není mezi zákazem přímé a nepřímé diskriminace činěn rozdíl ani ve vztahu k diskriminaci z důvodu vztahu s jinou osobou. Pro doplnění Soudní dvůr uvedl, že i Listina základních práv EU⁶ (dále jen „Listina“) obsahuje obecný zákaz diskriminace, který se vztahuje na jakoukoli diskriminaci. Tento zákaz musí být vykládán také ve světle práv dětí na ochranu a nezbytnou péči, priority zohlednění zájmu dítěte a práva osob se zdravotním postižením na potřebná opatření, jak jsou zakotvena v Listině. Dále Soudní dvůr poukázal na podobné závěry v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva⁷ a zákaz všech forem diskriminace podle Úmluvy OSN nejen na základě zdravotního postižení. S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr k první otázce uzavřel, že podle Směrnice ve spojení s Listinou a Úmluvou OSN se zákaz nepřímé diskriminace z důvodu zdravotního postižení vztahuje i na zaměstnance, který sám zdravotně postižený není, ale je znevýhodněn kvůli tomu, že pečuje o své zdravotně postižené dítě.

Jako druhou položil předkládající soud otázku, jejíž podstatou bylo, zda je zaměstnavatel povinen za účelem zajištění dodržování zásady rovnosti pracovníků a zákazu nepřímé diskriminace poskytnout přiměřené uspořádání ve vztahu k zaměstnanci, který sám není zdravotně postižen, ale poskytuje pomoc svému zdravotně postiženému dítěti.

Soudní dvůr poukázal na to, že taková opatření jsou podle Směrnice poskytována zdravotně postiženým osobám. Upozornil však, že děti mají v souladu s Listinou právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich blaho. Dále uvedl, že Úmluva OSN zakazuje všechny formy diskriminace, včetně odepření přiměřené úpravy, kterou se rozumí nezbytné změny a úpravy, které nejsou nepřiměřené nebo nadměrně zatěžující a které jsou prováděny, pokud to konkrétní případ vyžaduje, aby bylo osobám se zdravotním postižením zaručeno uplatnění nebo využívání všech lidských práv a základních svobod rovnoprávně s ostatními. Taková úprava není omezena na potřeby zdravotně omezených osob na pracovišti, ale může z ní mít prospěch i pracovník, který zdravotně postižené osobě poskytuje pomoc. Tato Úmluva stanovuje také povinnost států přijmout veškerá nezbytná opatření, aby zdravotně postiženým dětem zaručily plné užívání všech lidských práv a základních svobod rovnoprávně s ostatními dětmi.

⁶ Listina základních práv Evropské unie. Dostupné [zde](#).

⁷ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 22. 3. 2016, Guberina proti Chorvatsku, č. 23682/13, bod 79. V anglickém jazyce dostupné [zde](#). Anotace v českém jazyce dostupná [zde](#).

Z výše uvedeného Soudní dvůr dovodil, že zaměstnavatel je povinen takovému zaměstnanci, jako v posuzovaném případě, poskytnout přiměřené uspořádání pracovních podmínek ve smyslu čl. 5 Směrnice.

Co se týče druhu přiměřeného uspořádání, definice tohoto pojmu je v judikatuře Soudního dvora široká. Uspořádání však nesmí pro zaměstnavatele představovat neúměrné břemeno. Při posuzování neúměrnosti je třeba vzít v potaz finanční náklady, velikost a prostředky zaměstnavatele a možnost získání veřejných prostředků či jiné pomoci. Přiměřené uspořádání zároveň musí umožnit přizpůsobení pracovního prostředí tak, aby se zdravotně postižená osoba, případně osoba pečující, mohla plně a účinně zapojit do profesního života stejně jako ostatní pracovníci. Samotné posouzení těchto požadavků však Soudní dvůr ponechal na předkládajícím soudu.

David Anděl

Rozsudek ze dne 10. 7. 2025, Chmieka, C-99/24

Zdroj

Mezinárodní příslušnost k projednání žaloby na náhradu za užívání nemovitosti bez smluvního základu

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr ve věci Chmieka rozhodl, že žaloba na náhradu za užívání nemovitosti bez smluvního základu nespadá pod pojem „nájem nemovitosti“, a proto nelze mezinárodní příslušnost soudů členského státu k jejímu projednání založit na pravidle výlučné příslušnosti podle nařízení Brusel I^{bis}. Příslušnost lze však založit na alternativním jurisdikčním pravidle ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti, neboť se taková žaloba zakládá na povinnosti, jež má původ ve škodné události.

Skutkové okolnosti vnitrostátního řízení sahají do roku 1994, kdy polská obecní samospráva pronajala byt fyzické osobě, která jej obývala spolu se svými třemi dětmi. Přestože nájemní smlouva byla později vypovězena a soud nařídil vyklizení, byt zůstal nadále užíván. Proto byla v roce 2013 proti všem čtyřem osobám podána žaloba na zaplacení náhrady za užívání bytu bez smluvního základu. Této žalobě bylo vyhověno platebním rozkazem, který za všechny žalované převzal jeden z nich. Jedna ze žalovaných, která nebyla smluvní stranou původní nájemní smlouvy a která má od roku 2007 bydliště v Nizozemsku, však podala v roce 2023 proti tomuto platebnímu rozkazu platný odpor, v němž mimo jiné namítala nepřislušnost polských soudů. Za této situace si předkládající soud kladl dvě otázky výkladu unijního práva.

⁸ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Dostupné [zde](#).

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Dostupné [zde](#).

Nejprve se zamýšlel nad tím, zda musí svou mezinárodní příslušnost k projednání žaloby posuzovat ještě podle jurisdikčních pravidel nařízení Brusel I, nebo již podle nařízení Brusel I bis. Právě druhé zmíněné nařízení se totiž podle svého čl. 66 použije pouze na řízení zahájená ke dni 10. 1. 2015 nebo později. Z tohoto důvodu bylo třeba rozhodnout, zda se řízení považuje za zahájené již okamžikem podání žaloby v roce 2013, nebo až podáním odporu proti platebnímu rozkazu v roce 2023. Soudní dvůr přitom konstatoval, že odpor proti platebnímu rozkazu je nutno kvalifikovat pouze jako pokračování původního řízení, nikoliv jako procesní úkon zahajující řízení nezávislé na původní žalobě. Proto bylo na předmětný spor *ratione temporis* použitelné nařízení Brusel I.

Podstatou druhé předběžné otázky poté již bylo určení konkrétních jurisdikčních pravidel, na nichž lze založit mezinárodní příslušnost soudů členského státu k projednání žaloby na zaplacení náhrady za užívání nemovitosti bez smluvního základu po vypovězení nájemní smlouvy.

S přihlédnutím k hierarchii těchto pravidel nejprve Soudní dvůr odmítl, že by taková žaloba zahajovala řízení, jehož předmětem jsou „věcná práva k nemovitostem“, nebo spadala pod pojem „nájem nemovitosti“. Takový závěr je podle něho v první řadě v souladu s požadavkem na striktní výklad těchto jurisdikčních pravidel jakožto výjimek z jinak obecného pravidla a jimi sledovanými cíli. Současně koresponduje autonomnímu výkladu pojmů „řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem“ a „nájem nemovitostí“. Taková žaloba totiž není založena na věcném právu s účinky *erga omnes*, nýbrž na závazkovém právním vztahu, kterého se lze dovolávat pouze vůči údajnému dlužníkovi. Současně taková žaloba směřující proti osobě, která nebyla stranou vypovězené nájemní smlouvy, přímo nesouvisí s právy a povinnostmi z ní vyplývajícími, a není tedy založena na vztahu pronajímatele a nájemce. Konečně zatřetí tento závěr podporuje Schlosserova zpráva¹⁰ k Bruselské úmluvě¹¹.

Soudní dvůr naopak konstatoval, že by předkládající soud mohl svou příslušnost založit na alternativním jurisdikčním pravidle ve věcech týkajících se deliktů odpovědnosti. Žaloba v původním řízení totiž nesouvisela se „smlouvou nebo nároky ze smlouvy“, nýbrž se zakládala na okolnosti, že nemovitost byla užívána bez svobodného souhlasu vlastníka vyjádřeného formou nájemní smlouvy, a směřovala tak na zaplacení náhrady vyplývající z povinnosti, která má původ ve škodné události. Upozornil však, že je na předkládajícím soudu, aby s ohledem na zjištěné skutkové okolnosti ověřil, zda žalovaná v předmětné době nemovitost skutečně užívala a zda tak ke škodné události došlo z důvodu jejího jednání. Pokud by totiž dospěl k závěru, že nikoliv, poté by vůči ní ani nemohl založit svou příslušnost na základě tohoto pravidla.

Závěrem se Soudní dvůr vyjádřil k možnosti předkládajícího soudu založit svou příslušnost vůči žalované na pravidle procesní alternativy, kdy je pro úzké spojení právních nároků žalováno více osob společně, aby se zabránilo vydání vzájemně si odporujících rozhodnutí v oddělených řízeních. V tomto kontextu připomněl, že aby bylo možné považovat rozhodnutí za „vzájemně si odporující“¹², musí existovat rozdíl v řešení sporů, který vyvstal za těžké skutkové a právní situace. Nepostačuje pouhá okolnost, že by výsledek jednoho z dotčených řízení mohl ovlivňovat výsledek řízení jiného. Současně by tato procesní alternativa neměla žalobci umožnit podat žalobu proti několika žalovaným s jediným cílem vyjmutí některého z nich z příslušnosti soudů státu, ve kterém má bydliště, a obejít tak pravidlo pro určení příslušnosti na základě tohoto kritéria. Takové obcházení lze však konstatovat pouze pokud existují průkazné indicie, že žalobce uměle vytvořil nebo zachoval podmínky pro použití uvedeného pravidla.

¹⁰ Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on jurisdiction and the enforcement of judgments in civil and commercial matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice [online]. *EUR-Lex*. [cit. 18. 9. 2025]. Dostupné [zde](#).

¹¹ Bruselská úmluva ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Dostupné v anglickém znění [zde](#).

¹² Terminologií nařízení Brusel I bis se jedná o rozhodnutí „vzájemně neslučitelná“.

Soudní dvůr přitom považoval za nepravděpodobné, že by ke dni podání žaloby existovala stejná skutková a právní situace, z níž by pramenilo nebezpečí, že v různých členských státech budou vydána „vzájemně si odporující“ rozhodnutí. Žalobní návrhy totiž sice byly provázány svým předmětem, avšak byly oddělitelné, neboť ve vztahu ke všem žalovaným mohly být vydány různé rozsudky v závislosti na tom, zda každý z nich během relevantního období užíval dotýčný byt, či nikoliv. Současně mezi těmito žalovanými neexistovala společná a nerozdílná odpovědnost, což podle všeho vyžaduje individuální posouzení vytýkaného jednání. S výhradou ověření předkládajícím soudem proto Soudní dvůr považoval toto jurisdikční pravidlo v nadepsané věci za nepoužitelné.

Patrik Provazník

Rozsudek ze dne 5. 6. 2025, innogy Energie, C-749/23

Smluvní pokuta jako zneužívající ujednání ve spotřebitelské smlouvě o dodávce elektřiny na dobu určitou

Úplné znění rozhodnutí

Soudní dvůr rozhodl, že ujednání o smluvní pokutě, které umožňuje dodavateli energií, aby vůči spotřebiteli automaticky uplatnil paušální smluvní pokutu bez ohledu na přímou hospodářskou ztrátu dodavatele, může mít zneužívající povahu ve smyslu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „Směrnice“). Toto ujednání splňuje požadavky transparentnosti dle čl. 5 Směrnice, pokud struktura a umístění smluvní pokuty, jakož i okolnosti jejího uzavření včetně informací, které poskytovatel sdělil spotřebiteli, jsou takové povahy, že umožňují průměrnému, běžně informovanému, přiměřeně pozornému a obezřetnému spotřebiteli seznámit se s obsahem a fungováním smluvní pokuty a vyhodnotit z toho pro něj vyplývající ekonomické důsledky.

Žalovaný uzavřel v lednu 2020 se společností innogy Energie, s. r. o. (dále jen „žalobce“), smlouvu na dodávku elektřiny na dobu určitou v délce 30 měsíců. Jednalo se o adhezní smlouvu, která měla podobu elektronického předem vyhotoveného dvoustránkového formuláře. Proces uzavření smlouvy proběhl v elektronickém prostředí. Žalovaný měl možnost nahlédnout do smlouvy prostřednictvím monitoru před jejím podpisem na tabletu. Pro případ opakovaného porušení povinnosti uhradit cenu za elektřinu byla stanovena reparační smluvní pokuta ve výši 400 Kč za každý kalendářní měsíc po ukončení smlouvy nebo přerušení dodávky elektřiny. Tato smluvní pokuta zahrnovala případnou náhradu škody vzniklé žalobci neodebráním nasmlouvané elektřiny. Smluvní pokuta byla včleněna do oddílu „Ostatní ujednání“ na první straně dvoustránkové smlouvy.

Vzhledem k tomu, že žalovaný nezaplatil zálohy za měsíce červen a červenec 2020, žalobce v září 2020 ukončil dodávky elektřiny a požadoval zaplacené smluvní pokuty ve výši 8 800 Kč, tedy 400 Kč za každý z 22 měsíců zbývajících do konce

původně sjednané doby trvání smlouvy. Žalovaný zaplatil pouze část, a proto žalobce podal žalobu na zaplacení zbylé částky z titulu uvedené smluvní pokuty u Okresního soudu v Teplicích (dále jen „předkládající soud“).

Předkládající soud položil Soudnímu dvoru dvě předběžné otázky týkající se výkladu čl. 3 odst. 1 a čl. 5 ve spojení s bodem 1 písm. e) přílohy a čl. 7 Směrnice. Jejich podstata spočívala zaprvé v tom, zda smlouva na dodávky elektřiny za pevnou cenu na dobu určitou, předčasně vypovězená ze strany dodavatele z důvodu neuhrazení platby, může obsahovat ujednání umožňující automatické uplatnění paušální smluvní pokuty, a to bez ohledu na přímou hospodářskou ztrátu utrpěnou dodavatelem. Respektive zda předmětná smluvní pokuta nemá zneužívající povahu podle Směrnice. Druhá otázka se zaměřovala na to, zda takové ujednání o smluvní pokutě, s ohledem na jeho strukturu a umístění ve smlouvě a okolnosti elektronického uzavření, splňuje požadavky transparentnosti stanovené v čl. 5 Směrnice.

Soudní dvůr nejprve uvedl, že příloha obsahující seznam možných zneužívajících ujednání podle čl. 3 odst. 3 Směrnice sama o sobě nemůže určit zneužívající charakter sporného ujednání; představuje však pro příslušný soud zásadní prvek při posuzování zneužívajícího charakteru.¹³ Ve světle své dosavadní judikatury Soudní dvůr předdeslal, že předkládající soud bude muset ve vztahu ke zneužívající povaze smluvní pokuty zkoumat, zda uvedená smluvní pokuta splňuje požadavek poctivosti a zda existuje významná nerovnováha v neprospěch spotřebitele, konkrétně zda je paušální náhrada škody stanovená v tomto ujednání nepřiměřeně vysoká ve smyslu bodu 1 písm. e) přílohy Směrnice 93/13.

Soudní dvůr konstatoval, že předkládající soud musí za účelem dodržení požadavku poctivosti ověřit, zda poskytovatel, který jednal se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat souhlas spotřebitele v rámci individuálního vyjednávání. Zdůraznil, že při posouzení tohoto kritéria musí vnitrostátní soud zohlednit vnitrostátní úpravu, která se použije subsidiárně v případě absence smluvní úpravy pro danou otázku, resp. v rámci srovnávací analýzy musí zhodnotit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy.¹⁴ Zároveň musí ověřit, zda je výše smluvní pokuty v původním řízení vhodná k dosažení cílů, které sleduje, a nejde nad rámec toho, co je k jejich dosažení nezbytné. Posledním kritériem při přezkumu poctivosti smluvní pokuty jsou povaha zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, všechny okolnosti v době uzavření smlouvy a všechna ostatní ujednání smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

Ve vztahu k řešené věci Soudní dvůr dovodil, že předmětná smluvní pokuta může představovat automatickou a nepřiměřeně vysokou sankci ve smyslu bodu 1 písm. e) přílohy Směrnice a judikatury Soudního dvora. Uvedené musí, dle výše předložených závěrů, určit předkládající soud. Rovněž bude muset ověřit, zda je výše pokuty vhodná k dosažení sledovaných cílů, přičemž cílem tohoto ujednání je podle všeho náhrada škody způsobená v důsledku neodebrání energie předem nasmlouvané, a zda nejde nad rámec nezbytnosti.

Konečně se Soudní dvůr věnoval požadavku transparentnosti dle čl. 5 Směrnice, podle něhož mají být písemná smluvní ujednání sepsána jasným a srozumitelným jazykem. V rámci požadavku transparentnosti musí být zohledněny informace o smluvních podmínkách a důsledcích uzavření smlouvy před jejím uzavřením, dále míra pozornosti, kterou lze ve vztahu k takovému ujednání očekávat od průměrného, běžně informovaného a přiměřeně obezřetného spotřebitele. Taktéž je nutné brát v potaz umístění a strukturu, jež umožňuje spotřebiteli určit důležitost ujednání v rámci smlouvy, protože mu poskytuje možnost vyhodnotit jeho ekonomické důsledky.

Vzhledem ke skutkovým okolnostem vyplývajícím ze spisu Soudní dvůr shledal, že není jisté, zda měl spotřebitel možnost dostatečně se seznámit s obsahem a fungováním smluvní pokuty. Ze spisu nevyplývá ani skutečnost, že spotřebiteli byly poskytnuty před uzavřením smlouvy podrobnosti o informacích týkajících se smluvních podmínek a důsledků uzavření

¹³ Rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 4. 2012, Invitel, C-472/10, body 25 a 26. Dostupné [zde](#).

¹⁴ Rozsudek ze dne 26. 1. 2017, Banco Primus, C-421/14, bod 60 a citovaná judikatura. Dostupné [zde](#).

smlouvy. Vzhledem k umístění smluvní pokuty na první straně mohla tato zůstat bez povšimnutí a nemusela přitáhnout pozornost žalovaného. Zároveň vložení smluvní pokuty pod nadpis „Ostatní ujednání“ mohlo evokovat, že se jedná o ustanovení menšího významu. V důsledku zmíněných okolností Soudní dvůr konstatoval, že ve vztahu k uzavření předmětné smlouvy musí předkládající soud posoudit, zda je dostatečně čitelná, jasná a logicky uspořádaná tak, aby se průměrný, běžně informovaný, přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel mohl seznámit se smluvními ujednáními. Zejména musí zkoumat, zda vložení smluvní pokuty do určité části uvedené smlouvy může u spotřebitele vzbudit mylný dojem, že se jedná o ujednání nepodstatného charakteru.

David Zafirelis

Rozsudek ze dne 1. 8. 2025, Royal Football Club Seraing, C-600/23

Soudní přezkum sportovního rozhodčího nálezu v kontextu unijního práva

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soudní dvůr rozhodl, že unijní právo brání tomu, aby byla sportovnímu rozhodčímu nálezu přiznána povaha věci pravomocně rozsouzené ve vztazích mezi stranami sporu, pokud nebyl soudně přezkoumán, a stejně tak mu nelze přiznat důkazní sílu ve vztazích mezi stranami sporu a třetími osobami.

Belgický fotbalový klub RFC Seraing uzavřel se společností Doyen Sports Investment Ltd. dvě smlouvy, které druhé jmenované společnosti umožňovaly podílet se na hospodářských právech k některým hráčům klubu. Vzhledem k tomu, že tato skutečnost byla v rozporu s předpisy Mezinárodní federace fotbalových asociací (FIFA), byla klubu uložena sankce v podobě zákazu registrace hráčů na tři registrační období a pokuty ve výši 150 000 švýcarských franků (cca 3 900 000 Kč). Klub se proti uvedenému rozhodnutí odvolal k Rozhodčímu soudu pro sport (CAS), který rozhodnutí FIFA potvrdil. Následná žaloba klubu ke švýcarskému Spolkovému soudu byla zamítnuta.

V návaznosti na uvedené se klub obrátil na belgické vnitrostátní soudy, před kterými se domáhal prohlášení neplatnosti uložených disciplinárních opatření a pokuty. Tyto soudy však přiznaly rozhodčímu nálezu CAS povahu věci pravomocně rozsouzené a důkazní sílu, čímž znemožnily přezkum rozhodčího nálezu, včetně otázky jeho souladu s unijním právem. V tomto kontextu belgický Kasační soud předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, která spočívala v tom, zda čl. 19 odst. 1 Smlouvy

o EU ve spojení s čl. 267 Smlouvy o fungování EU¹⁵ a čl. 47 Listiny základních práv EU¹⁶ brání tomu, aby byla nálezu CAS přiznána povaha věci pravomocně rozsouzené mezi stranami sporu, ve kterém byl nález vydán. Dále se ptal, zda brání tomu, aby byla takovému nálezu přiznána důkazní síla ve vztahu mezi stranami původního sporu a třetími osobami.

Soudní dvůr v první řadě připomenul, že Unie je právním společenstvím, ve kterém má právo na účinnou soudní ochranu zásadní význam. Toto právo je mimo jiné zakotveno v čl. 47 Listiny základních práv EU a čl. 19 odst. 1 Smlouvy o EU. Soudní dvůr připomněl, že jednotlivci se mohou rozhodnout řešit své spory prostřednictvím rozhodčího řízení, avšak takové rozhodčí řízení nesmí být nástrojem k obcházení základních práv a svobod zaručených unijním právem. Rozhodčí nálezy, které se týkají otázek unijního práva, tak musí být přezkoumatelné soudem členského státu, který je oprávněn obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.

Soudní dvůr dále konstatoval, že přiznání povahy věci pravomocně rozsouzené rozhodčímu nálezu bez předchozího přezkumu jeho souladu s veřejným pořádkem Unie by bylo v rozporu s požadavkem účinné právní ochrany. Stejně tak nelze takovému nálezu přiznat důkazní sílu vůči třetím osobám, pokud nebyl přezkoumán z hlediska souladu s unijním právem. Soudní dvůr zdůraznil, že mezi zásady a ustanovení, které tvoří veřejný pořádek Unie, patří mimo jiné pravidla hospodářské soutěže a základní svobody vnitřního trhu – volný pohyb pracovníků, služeb a kapitálu.

Dále Soudní dvůr upozornil na specifickou povahu rozhodčího řízení v rámci sportovních asociací, jako je FIFA. Tyto asociace často jednostranně ukládají povinnost využít rozhodčí řízení, čímž omezují možnost jednotlivců obrátit se na obecné soudy. Soudní dvůr konstatoval, že taková povinnost může být v zásadě odůvodněna legitimními cíli, jako je jednotné řešení sporů nebo soudržný výklad pravidel, avšak nesmí vést k omezení možnosti jednotlivců dovolávat se práv zaručených unijním právem.

Rovněž uvedl, že členské státy musí zajistit, aby jednotlivci měli možnost dosáhnout účinného soudního přezkumu rozhodčích nálezů, pokud se jedná o soulad s unijním právem. Tento přezkum musí být schopen ověřit výklad relevantních ustanovení, jejich právní důsledky a právní kvalifikaci skutkového stavu. Soudy musí mít možnost vyvodit právní důsledky z případné neslučitelnosti rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem Unie, včetně možnosti naříditi náhradu škody nebo ukončení protiprávního jednání.

Zejména na základě shora uvedeného Soudní dvůr na předloženou otázku odpověděl tak, že vnitrostátní soudy nemohly automaticky přiznávat rozhodčím nálezům povahu věci pravomocně rozsouzené nebo důkazní sílu, pokud nebyl zajištěn přezkum jejich souladu s unijním právem. Tento požadavek se uplatní zejména v případech, kdy rozhodčí řízení bylo jednostranně uloženo sportovní asociací a týkalo se výkonu hospodářské činnosti na území Unie.

Jan Bena

¹⁵ Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie Smlouva o Evropské unii (Konsolidované znění). Smlouva o fungování Evropské unie (Konsolidované znění). Dostupné [zde](#).

¹⁶ Listina základních práv Evropské unie. Dostupné [zde](#).

EVROPSKÉ VRCHOLNÉ SOUDY

Aktuální judikatura

Norsko | Nejvyšší soud | Rozsudek ze dne 6. 3. 2025, HR-2025-458-A

Zdroj

Věrohodnost výpovědi oběti trestného činu a presumpce nevinu obviněného

Úplné znění rozhodnutí (v anglickém jazyce)

Tisková zpráva (v anglickém jazyce)

Norský Nejvyšší soud se zabýval otázkou, zda odvolací soud při odsouzení obviněného za znásilnění oběti neschopné odporu dodržel dostatečný důkazní standard a zda své závěry náležitě odůvodnil. Nejvyšší soud zde shledal zásadní nedostatky v objasnění skutkových závěrů odvolacího soudu při odchýlení se od názoru soudu prvostupňového, přičemž tyto nedostatky mohly výsledek řízení ovlivnit. Shledal rovněž porušení zásady presumpce nevinu, a rozsudek odvolacího soudu proto zrušil.

Obviněný A. měl v únoru 2022 po společném návratu z večírku vykonat soulož na oběti, která spala nebo byla natolik opilá, že nebyla schopna odporu a pamatovala si jen útržky událostí. Obviněný tvrdil, že si událost dostatečně nepamatuje kvůli intoxikaci, ale popřel, že by k útoku došlo. Následně byl trestně stíhán pro dva skutky – první spočíval v pohlavním styku s obětí neschopnou odporu z důvodu spánku či intoxikace a druhý se týkal pořízení dvou intimních fotografií oběti.

Prvostupňový vnitrostátní soud uznal A. vinným pouze ve druhém bodě obžaloby a uložil mu peněžitý trest. V prvním bodě jej naopak obžaloby zprostil s odůvodněním, že nebylo možné vyloučit dobrovolné zahájení pohlavního styku. Druhostupňový soud naproti tomu A. odsoudil i prvním bodě, týkajícím se pohlavního styku, a uložil mu trest odnětí svobody v trvání tří let a čtyř měsíců a povinnost k náhradě újmy. Dovolání k norskému Nejvyššímu soudu směřovalo proti právnímu posouzení otázky viny druhostupňovým soudem a jeho odůvodnění.

Nejvyšší soud v prvé řadě připomenul, že může plně přezkoumat pouze právní otázky, nikoliv samotná skutková zjištění. Těžiště rozhodnutí proto muselo spočívat v posouzení, zda odvolací soud při hodnocení důkazů respektoval zásadu, že vinu je potřeba prokázat nad rozumnou pochybnost, a zda své závěry dostatečně odůvodnil. Dále norský Nejvyšší soud zdůraznil, že uvedený standard se vztahuje na celkový výsledek dokazování, nikoliv na každý jednotlivý prvek řízení. Připomněl přitom rovněž zásadu volného hodnocení důkazů, avšak zdůraznil, že rozhodnutí musí být výsledkem svědomitého a racionálního hodnocení, nikoliv pouhého dojmu či intuice. Rovněž připomněl nutnost respektovat zásadu presumpce nevinu.

Dále se soud zaměřil na hodnocení věrohodnosti v případech tvrzení proti tvrzení. Nejvyšší soud připustil, že odsouzení může být založeno na výpovědi oběti, avšak pouze tehdy, pokud tato výpověď obstojí ve světle celého dokazování a nevzbuzuje rozumné pochybnosti. Hodnocení přitom musí být založeno na obsahové konzistentnosti a na tom, zda je výpověď podpořena dalšími důkazy, byť nepřímými. Výpověď tedy má být vždy porovnávána s ostatními zjištěními.

V tomto směru norský Nejvyšší soud konstatoval, že druhostupňový soud sice na jednu stranu správně vyšel z principu, že pochybnosti mají být vykládány ve prospěch obviněného, avšak ve své aplikaci tento standard fakticky nenaplnil. Klíčovým problémem zde totiž bylo, že se nevypořádal s alternativní možností skutkových událostí, na nichž bylo založeno rozhodnutí soudu prvostupňového, totiž že pohlavní styk byl zahájen dobrovolně a teprve poté oběť usnula; pamatovala si totiž pouze útržky událostí. Druhostupňový soud její výpovědi přesto přisoudil rozhodující váhu, aniž by vysvětlil, proč uvedenou alternativní možnost vyloučil.

Zejména s ohledem na uvedené skutečnosti Nejvyšší soud uzavřel, že druhostupňový soud nedostatečně objasnil skutkové závěry právě v bodech, kde se odchýlil od soudu prvostupňového, a že tyto nedostatky mohly ovlivnit výsledek řízení. Napadené rozhodnutí odvolacího soudu proto zrušil.

Jan Bena

Rakousko | Nejvyšší soudní dvůr | Rozsudek ze dne 25. 3. 2025, 2 Ob 15/25g

Spoluzavinění poškozeného z důvodu nenošení přilby při jízdě na elektrokole

Úplné znění rozhodnutí

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr dovodil spoluzavinění žalobce, který neměl při jízdě na elektrokole nasazenou přilbu a který byl sražen osobním automobilem. Nenošení přilby při jízdě na elektrokole totiž podle Nejvyššího soudního dvora představuje lehkomyšlnost ve vlastních záležitostech, v jejímž důsledku má dojít ke snížení výše bolestného o míru spoluzavinění.

V únoru 2023 došlo ke srážce mezi žalobcem, který jel na elektrokole s maximální konstrukční rychlostí 25 km/h, a prvním žalovaným řídícím osobní automobil (pojištěný u druhé žalované). Žalobce neměl nasazenou přilbu a první žalovaný porušil zákaz vjezdu. Žalobce v důsledku srážky utrpěl těžká zranění především v oblasti hlavy a obličeje a před soudy se domáhal odškodnění. Prvostupňový soud vzneseným nárokům z většiny vyhověl; za vznik nehody dle něj byl opravdu odpovědný první žalovaný. Žalobci však přičetl spoluzavinění ve výši jedné pětiny, jelikož jeho zranění by byla o pětinu menší, pakliže by měl přilbu nasazenou. O toto pak ponižil nároky žalobce. Prvostupňový soud přitom učinil zjištění, že 62 % dospělých nosí při jízdě na elektrokole přilbu, u závodních kol je to pak dokonce 74 %, naopak u běžných kol pouhých 33 %. Konstatoval tak, že mezi jezdci na elektrokolech panuje obecné povědomí ohledně nutnosti nosit přilbu. Žalobce se proti výsledku prvostupňového řízení

odvolal. Odvolací soud mu vyhověl, přičemž konstatoval, že spoluzavinění žalobce není dáno. Žalovaní následně podali ve věci dovolání.

V dovolacím řízení Nejvyšší soudní dvůr nejprve připomenul, že pro spoluzavinění ve smyslu § 1304 rakouského občanského zákoníku¹⁷ postačuje určitá lehkomyšlnost vůči vlastním záležitostem, mezi které spadá i zdraví. Dále poukázal na skutečnost, že ze zákona jsou povinny nosit přilbu pouze děti do 12 let, pro dospělé taková povinnost zákonem stanovena není. Dle jeho judikatury lze přitom při neexistenci zákonné povinnosti lehkomyšlnost ve vlastních záležitostech vyvozovat v případě, že by žalobce opomenul přijmout ochranná opatření, která by podle obecného povědomí zúčastněných osob měla být přijata každým rozumným člověkem. Stávající judikatura přitom odmítá spoluzavinění v případech nenošení přilby běžnými cyklisty. Naopak u těch cyklistů, kteří jsou aktivními sportovci, potvrdila obecné povědomí zúčastněných osob.

Nejvyšší soudní dvůr v rámci projednávaného případu dovodil povinnost nošení přilby při jízdě na elektrokole. I „slabá“ elektrokola totiž oproti běžným kolům vykazují konstrukční odlišnosti, což odůvodňuje vyšší míru opatrnosti. Jízda na elektrokole tak ve srovnání s jízdou na běžném kole vykazuje zvláštní rizikovitost. V důsledku toho je míra nošení přileb u jezdců na elektrokolech podstatně vyšší než u ostatních cyklistů. Navíc důležitost nošení přilby je v populaci obecně zakotvena s ohledem na zvýšenou četnost nehod při jízdě na elektrokolech. Nenošení cyklistické přilby při jízdě na elektrokole tak lze považovat za lehkomyšlnost ve vlastních záležitostech. Dle Nejvyššího soudního dvora však má mít požadované snížení o míru spoluzavinění v případě nenošení přilby vliv pouze na náhradu bolestného. Snížení se navíc vztahuje pouze na zranění, kterým by se dalo nošením přilby zabránit.

Jana Zápotocká

Rakousko | Nejvyšší soudní dvůr | Usnesení ze dne 12. 8. 2025, 8 Ob 65/25d

Odpovědnost lékaře za nedostatečné poučení pacienta s lehkou mentální retardací

Úplné znění rozhodnutí

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr posuzoval odpovědnost zubního lékaře za újmu vzniklou při odstranění všech čtyř zubů moudrosti u pacientky s lehkou mentální retardací. Soud konstatoval, že lékař pacientku dostatečně poučil o zákroku, jeho rizicích a možných následcích a že omezení jejích kognitivních schopností nebylo pro lékaře rozpoznatelné. Na základě toho soud rozhodl, že lékař postupoval v souladu s odbornými standardy a nezavinil vzniklou újmu.

Devatenáctiletá žalobkyně podstoupila u žalovaného zubního lékaře, jehož profesní odpovědnost kryla žalovaná pojišťovna, odstranění všech čtyř zubů moudrosti. Zákrok, provedený *lege artis*, měl za následek poruchu lícního nervu, což je typická

¹⁷ Všeobecný zákoník občanský (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*). V německém jazyce dostupné [zde](#).

komplikace takového výkonu. V řízení před soudem prvního stupně se ukázalo, že tvrzení o nesprávném provedení zákroku není opodstatněné, a žalobkyně proto stavěla svůj nárok na náhradu škody výhradně na nedostatku informovaného souhlasu.

Odvolací soud konstatoval, že žalovaný lékař žalobkyni podrobně poučil o charakteru zákroku, jeho možných rizicích a potenciálních následcích, včetně rizika trvalého poškození nervu. Kromě toho doporučil doplňující radiologické vyšetření, které žalobkyně na vlastní náklady absolvovala. Při samotném poučení nebylo pro lékaře rozpoznatelné, že žalobkyně trpí lehkou mentální retardací, jež jí bránila plně porozumět některým odborným termínům. Omezení kognitivních schopností se navenek nijak neprojevovalo a rozpoznání takového stavu by bylo možné pouze specialistou, například psychiatrem či psychologem, nikoli běžným zubním lékařem. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že žalovaný postupoval s odbornou péčí a že dostál standardu průměrného odborníka ve svém oboru.

Rakouský Nejvyšší soudní dvůr potvrdil, že odpovědnost lékaře za případnou újmu pacienta vyžaduje zavinění, které v tomto případě nebylo prokázáno. Lékař prokázal, že postupoval v souladu s obvyklými odbornými standardy a že žalobkyni informoval v rozsahu, který jí umožnil podat informovaný souhlas. Soud zdůraznil, že samotná skutečnost, že pacient neporozumí všem odborným termínům nebo částem poučení, neznamená automaticky neplatnost souhlasu, pokud byla možnost porozumění podpořena vhodným vysvětlením a případně doplňující asistencí blízké osoby.

Soud dále uvedl, že není třeba poskytovat opakované poučení před každým obdobným zákrokem, pokud nedošlo ke změně okolností, a že ústní vysvětlení rizik na základě písemného formuláře může být dostatečné. Dovolání žalobkyně bylo proto neúspěšné.

Žofie Čermáková

Spojené království | Nejvyšší soud | Rozsudek ze dne 11. 1. 2024, [2024] UKSC 1, Paul a ostatní proti Royal Wolverhampton NHS Trust

[Zdroj](#)

Náhrada za psychickou újmu pro svědky úmrtí rodinných příslušníků v důsledku lékařské nedbalosti

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Nejvyšší soud Spojeného království se zabýval otázkou, zda by osoby, které jsou svědky úmrtí svých blízkých rodinných příslušníků zaviněných lékařskou nedbalostí, měly mít nárok na náhradu újmy za následně vzniklá duševní onemocnění. Dospěl k závěru, že zde nelze připustit analogii s případy osob, které jsou svědky úmrtí rodinných příslušníků v nehodách zaviněných z nedbalosti. Nárok na náhradu nemajetkové újmy žalobcům nepřiznal.

Nejvyšší soud Spojeného království se zabýval třemi spojenými dovoláními. Ve všech případech žalobcům zemřeli rodinní příslušníci v důsledku lékařské nedbalosti. Zesnulí před svou smrtí vyhledali lékařskou pomoc, ale doktorům se nepovedlo správně diagnostikovat a léčit smrtelně nebezpečné nemoci, na které pacienti následně zemřeli. V prvním případě nebyly u otce objeveny srdeční potíže, v jejichž důsledku o 14 měsíců později zkolaboval na zástavu srdce před svými dcerami. Ve druhém případě byly potíže s dýcháním sedmileté pacientky přičteny námaze namísto vzácné veno-okluzivní chorobě. V nemocnici, kam byla spolu s rodiči po zhoršení jejího zdravotního stavu dovezena sanitkou, byla prohlášena za mrtvou. Ve třetím případě doktoři přehlédli závažný zápal plic a předepsali pacientce další kolo antibiotik. Matka ji následně našla v pokoji pár minut po jejím úmrtí a na svém mobilním telefonu objevila hlasovou zprávu dceřiných posledních výdechů. Žalobci byli tedy přímými svědky úmrtí svých blízkých. Tato zkušenost u nich vedla k rozvoji duševních onemocnění, za které u soudu požadovali náhradu.

Žaloby na náhradu újmy způsobené z nedbalosti v prvních dvou případech byly prvoinstančním soudem vyškrtuty ze seznamu, neboť z nich nebyl patrný žalobní důvod. Žalobcům ve druhém případě bylo ale povoleno odvolání a v návaznosti na toto rozhodnutí třetí případ ze seznamu vyškrtnut nebyl. Všichni žalobci se obrátili na Odvolací soud, který se jejich případy zabýval v rámci spojeného řízení. Odvolací soud žaloby zamítnul, jelikož se považoval vázaný svým předchozím rozhodnutím zabývajícím se podobným skutkovým stavem.¹⁸ Soudci ale dali najevo své nejistoty ohledně správnosti tohoto rozsudku a naznačili, že nebýt něj by třem předloženým žalobám vyhověli. Žalobcům bylo povoleno dovolání k Nejvyššímu soudu.

Nejvyšší soud začal svůj rozsudek formulací „obecného pravidla“, že anglické obyčejové právo neuznává jednotlivci jakýkoliv právně kompenzovatelný zájem na fyzickém zdraví kohokoliv jiného. Existuje však výjimka pro případy, kdy je žalobcem svědek nehody, ve které byl usmrcen nebo zraněn jeho blízký rodinný příslušník v důsledku nedbalosti a následně se mu rozvine duševní onemocnění. Otázkou před soudem bylo, zda se tato výjimka aplikuje na případy, kdy je žalobce svědkem smrti rodinného příslušníka v důsledku nemoci, kterou žalovaný z nedbalosti nezvládnul diagnostikovat a léčit, následkem čehož se u pozůstalého rozvine duševní onemocnění.

Pro stanovení odpovědnosti za nedbalostní občanskoprávní delikt musí žalobce prokázat, že žalovaný porušil svou povinnost řádné péče. Doktor poskytující lékařské služby má povinnost řádné péče, aby pacienta ochránil před újmou. Otázkou, zda doktoři mají také povinnost řádně pečovat o ochranu jeho blízké rodiny před rizikem újmy se soud zabýval ze dvou úhlů: analogií k předchozí judikatuře a zkoumáním obecných principů práva občanskoprávních deliktů.

Samotní žalobci soustředili svou argumentaci na odvození povinnosti péče z údajně analogických případů svědků nehod, u kterých se následně rozvine duševní onemocnění. Ustálená judikatura v tomto odvětví práva občanskoprávních deliktů klade na potenciální žalobce požadující náhradu za duševní onemocnění tři podmínky: 1) museli být v blízkém a milujícím vztahu k oběti nehody; 2) museli být v časové a prostorové blízkosti nehody; a 3) museli nehodu přímo vnímat (například slyšet o nehodě z vyprávění by tuto podmínku nesplnilo). Dle žaloby jsou tyto podmínky ve všech třech předmětných případech splněny, jelikož byli žalobci přímými svědky úmrtí svých blízkých rodinných příslušníků.

Soud zdůraznil, že tři zmíněné podmínky nevychází z právní teorie, že by duševní onemocnění způsobená přímým svědectvím zasluhovala náhradu inherentně více než ty samé nemoci vyvolané jinými způsoby. Podmínky jsou založeny na praktické snaze omezit množství příslušných žalobců na ty, kdo jsou nejbližší a nejpříměji spojeni s nehodou, kterou žalovaný ze své nedbalosti způsobil. Vychází z potřeby rozumných, přímých, jistých, a průměrnému člověku srozumitelných pravidel, kdy náhradu povolit a kdy jí zamítnout. S ohledem na tyto praktické úvahy zmínil Nejvyšší soud tři důvody, proč nelze analogii mezi svědectvím nehody a tragické smrti zapříčiněné lékařskou nedbalostí přijmout.

¹⁸ Rozhodnutí Odvolacího soudu ze dne 18. 3. 2013, *Taylor v A Novo (UK) Ltd*, [2013] EWCA Civ 194.

Zaprvé, nehody jsou samostatné a jasně definované události. Smrt v následku lékařské nedbalosti se může dostavit ihned a podobat se tak nehodě, může jí ale také předcházet klidně i několikadenní zhoršení zdravotního stavu. V těchto případech tak nelze určit, co konkrétně je událostí, již je žalobce svědkem, a na čem by tedy mělo být soudní řízení založeno.

Zadruhé, svědci nehod jsou kompenzováni mimo jiné i proto, že si sami prošli rozrušujícím zážitkem. S ohledem na obecné pravidlo, že anglické právo neposkytuje kompenzaci za ztrátu blízkého, musí někde být vytyčena dělicí čára, kde výjimka pro nehody končí. Kompenzování všech pozůstalých po obětech nehod by toto obecné pravidlo podkopávalo. Judikatura v této oblasti tedy připouští pouze nároky těch, kdo si prošli strastmi svědectví nehody samotné. Podobná čára nejde vytyčit v případech lékařské nedbalosti. Sledovat zdravotní stav předcházející smrti blízkého může být stejně rozrušující jako být svědkem nehody, pozorované zdravotní symptomy však mohou být i velice mírné. Soud nebyl spokojen s žádným způsobem, který by v praxi umožňoval posuzovat intenzitu zkušenosti způsobené sledováním umírání rodinného příslušníka.

Zatřetí, nehody jsou unikátní tím, že v nich často nejde rozlišit mezi strachem o sebe a strachem o rodinného příslušníka. Bylo by absurdní, kdyby na jednu stranu byla matka kompenzována duševní nemoc způsobená strachem o dítě, které měla při autonehodě v náručí, ale na druhou stranu byla náhrada zamítnuta, pokud by během výpovědi vyšlo najevo, že se především bála o svůj vlastní život. Tento problém v případech smrti způsobené lékařskou nedbalostí nevystává, jelikož v nich není svědek osobně ohrožen.

Soud dále poukázal na to, že kdyby analogii přijal, tak by docházelo ke dvěma nežádoucím situacím. Zaprvé by bylo paradoxní, kdyby uspěli žalobci v předmětných případech, zatímco hypotetická matka, která v nemocnici sledovala smrt svého dítě zraněného při autonehodě, by své následné duševní onemocnění nemohla mít kompenzované (jelikož nebyla přímým svědkem samotné nehody). Zadruhé, pokud by svědectví smrti z lékařské nedbalosti sloužilo jako základ pro soudní řízení, tak by se zdravotní instituce dostaly do střetu zájmů: na jedné straně pokoušející se vyhovět přání rodinných příslušníků strávit poslední chvíle spolu s umírajícím pacientem, na druhé straně se snažící vyhnout žalobě, pokud by smrt byla zaviněna jejich nedbalostí.

Nejvyšší soud také odmítl odvodit povinnost péče z obecných principů práva občanskoprávních deliktů. Ta je v případě doktorů založena v jejich převzetí zodpovědnosti za pacienta. Doktor však nepřebírá zodpovědnost i za rodinu pacienta, a povinnost péče je tak omezena pouze na pacienta samotného. Soud měl ve své pravomoci tuto povinnost rozšířit. Usoudil ale, že by tím přesáhl, co je v současném stavu společnosti rozumně vnímáno jako podstata a rozsah role doktora. Společnost údajně ještě nedospěla do bodu, kdy by se od doktorů očekávalo, že nás budou chránit před tím, abychom se stali svědky úmrtí našich blízkých rodinných příslušníků na následky nemoci.

Dovolání tedy bylo ze všech těchto důvodů zamítnuto.

Viktor Říha

Další novinky ve vztahu k vrcholným soudům

Mezinárodní newsletter francouzského Kasačního soudu č. 5

[Mezinárodní newsletter francouzského Kasačního soudu \(anglicky\)](#)

[Mezinárodní newsletter francouzského Kasačního soudu \(francouzsky\)](#)

Francouzský Kasační soud vydal v červenci letošního roku již páté číslo svého mezinárodního Newsletteru, jehož cílem je podpořit soudní dialog a usnadnit výzkum v oblasti srovnávacího práva. Newsletter je dostupný zdarma na internetových stránkách Kasačního soudu nejen ve francouzském, ale i anglickém jazyce.

I v tomto čísle naleznete výběr komentovaných rozhodnutí Kasačního soudu o otázkách společného zájmu přesahujících hranice státu. Zaujmut tentokrát může například rozhodnutí, v němž se Kasační soud v kontextu nařízení Brusel I zabýval možností přímé žaloby poškozeného proti pojistiteli osoby odpovědné za škodu. Měl přitom možnost vyjádřit se k v jeho judikatuře dosud neřešené otázce, zda lze vůči oběti uplatnit „*pay to be paid*“¹⁹ ujednání obsažené v pojistné smlouvě.²⁰

Součástí tohoto Newsletteru je dále již tradičně představení vybraných aspektů francouzského práva. V rámci civilního práva je tentokrát věnována pozornost oblasti věcných práv, konkrétně věcnému břemenu vzniklému z titulu stávajícího užívání upraveného v čl. 692–694 francouzského občanského zákoníku. V trestním právu je pak věnována pozornost trestnému činu psychického obtěžování na pracovišti ve smyslu čl. 222-33-2 francouzského trestního zákoníku.

Naleznete zde i informaci o databázi, v níž Kasační soud zveřejňuje oficiální překlady svých významných rozhodnutí do anglického jazyka.²¹

redakce Bulletinu

¹⁹ Ujednání v pojistné smlouvě, které stanoví, že pojištěný musí nejprve odškodnit třetí stranu a pak mu teprve bude vyplaceno pojistné plnění z pojištění odpovědnosti.

²⁰ Rozhodnutí Kasačního soudu ze dne 18. 12. 2024, dostupné v anglickém jazyce [zde](#) a ve francouzském jazyce [zde](#).

²¹ Databáze je dostupná [zde](#).

PŘIHLÁŠENÍ K ODBĚRU BULLETINU

V případě zájmu o zasílání Bulletinu na Vaši e-mailovou adresu se můžete přihlásit k odběru na internetových stránkách Nejvyššího soudu [zde](#).

Příspěvky nejsou oficiálními vyjádřeními Nejvyššího soudu.

Redakce: oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531